

EBS QUARTERLY REVIEW

ОГЛЯД
ЗАКОНОДАВЧИХ
ЗМІН

ЗМІСТ

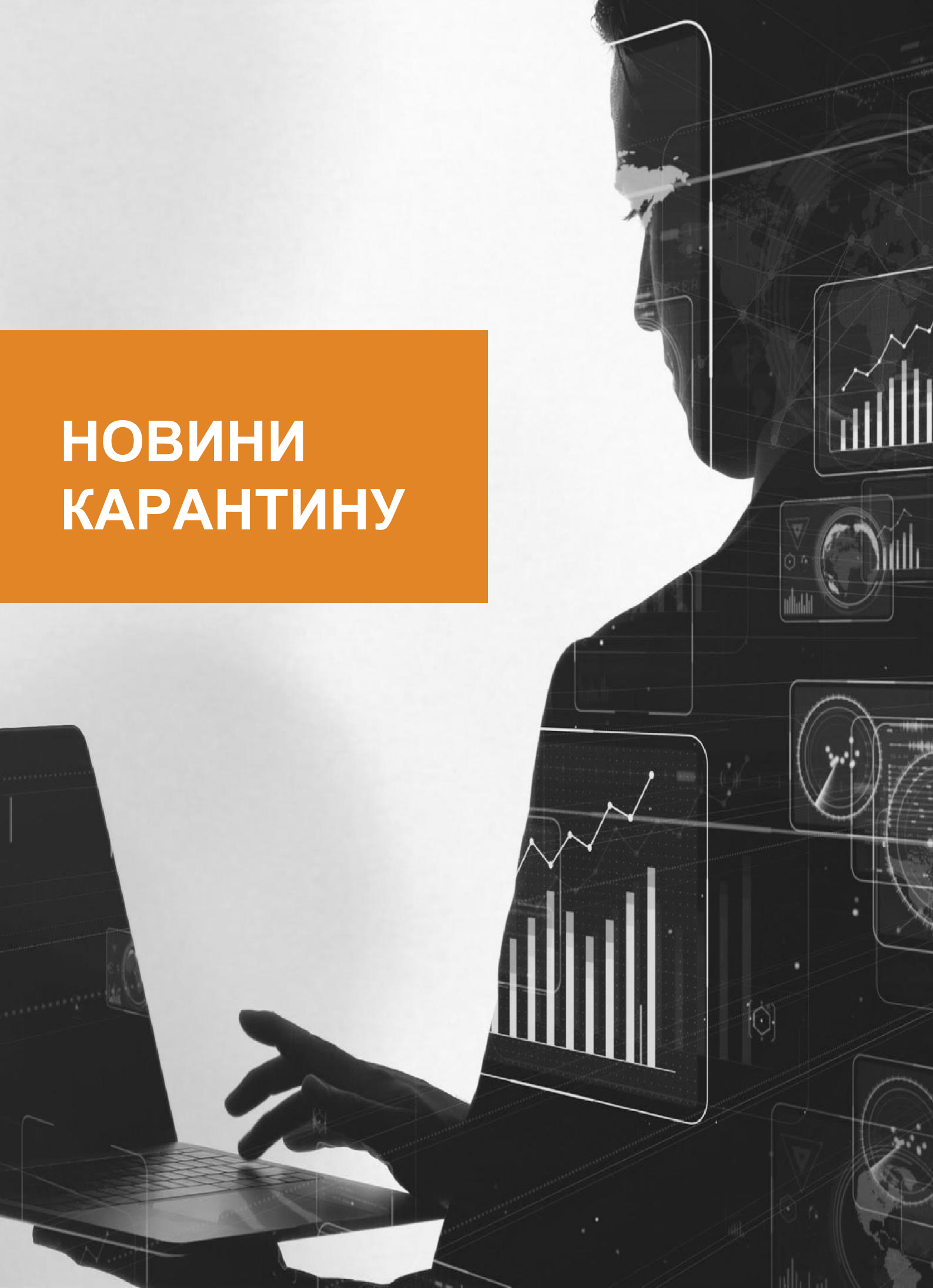
Новини карантину

- Мінімальна заробітна плата і прожитковий мінімум у 2021 році ([читати](#))
- З 1 січня діють нові рахунки з ЄСВ та податків ([читати](#))
- Податок на додану вартість ([читати](#))
- ДПСУ затвердила нові довідники податкових пільг ([читати](#))
- Нові правила фінансового моніторингу ([читати](#))
- Податок на прибуток і фінансова звітність ([читати](#))
- Податок на репатріацію: чи можна сплачувати за рахунок української фірми ([читати](#))

Новини в сфері трудових відносин, заробітної плати

Перевірки контролюючих органів

НОВИНИ КАРАНТИНУ

ТЕСТУВАННЯ НА COVID-19 КОШТОМ РОБОТОДАВЦЯ

Підприємство з власної ініціативи оплатило тестування працівників на коронавірус. Чи буде його вартість доходом працівників? Чи потрібно сплачувати ПДФО, ВЗ та ЄСВ?

Податок на доходи фізичних осіб

У ст. 153 КЗпП визначено, що на роботодавця покладено обов'язок забезпечити безпечні та нешкідливі умови праці працівників. Перелік заходів з охорони праці доволі великий. Але тестування до нього не входить.

Тож звичайним роботодавцем рекомендуємо звернути увагу на п.п. 165.1.19 ПКУ.

Він виводить з-під оподаткування ПДФО кошти або вартість майна (послуг), що надаються як допомога на медичне обслуговування працівника за кошт його роботодавця, за наявності відповідних підтвердних документів.

Підставою для проведення тестування працівників на COVID-19 коштом роботодавця є наказ **керівника підприємства**. У наказі зазначають, що проводиться тестування працівників на COVID-19, а також у самому наказі або в додатку до нього наводять перелік працівників, які підлягають тестуванню, осіб, відповідальних за його проведення, терміни тестування.

Працівники повинні дати згоду на таке тестування, перед складанням наказу можна отримати відповідні заяви від них. Якщо працівників багато, достатньо ознайомити їх з наказом під підпис. Кожен бажаючий має залишити напис: «Не заперечую» або «Бажаю пройти тестування». Звісно, тестування на COVID-19 коштом роботодавця пройдуть лише ті працівники, які виявили бажання, роботодавець не має права примушувати працівників проходити тестування.

Згідно з пп. 165.1.19 ПКУ, не є об'єктом оподаткування ПДФО **кошти або вартість майна (послуг)**, що надаються як допомога на лікування та **медичне обслуговування** платника податку або члена сім'ї фізособи першого ступеня споріднення, дитини, яка перебуває під опікою або піклуванням платника податку, за умови документального підтвердження витрат, пов'язаних із наданням зазначеної допомоги (у разі надання коштів), крім витрат, що компенсуються виплатами з фонду загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування.

Тестування працівників на COVID-19 належить до медичного обслуговування. **Медичне обслуговування** — це діяльність **закладів охорони здоров'я** та фізичних осіб — підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію в установленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою, але безпосередньо пов'язана з її наданням (**ст. 3 Основ законодавства України про охорону здоров'я**).

Визначено, що заклад охорони здоров'я — юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що забезпечує медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників.

Під це визначення підпадають також і приватні лабораторії, які виконують тестування на COVID-19, а отже, тестування на COVID-19 у таких лабораторіях теж є медичним обслуговуванням.

Щоб довести виконання всіх умов, зазначених у пп. 165.1.19 ПКУ, крім наказу керівника, необхідні підтвердні документи.

У разі якщо підприємство самостійно оплачує вартість тестування працівників, то підтвердними документами можуть бути договір із закладом охорони здоров'я про проведення тестування (наявність договору не обов'язкова, проте бажана), первинні документи, що підтверджують оплату та надання послуг із тестування, – банківська виписка, акт наданих послуг від медичного закладу або лабораторії – а ось ці документи вже мають бути обов'язково.

У разі коли підприємство відшкодовує працівникам їхні витрати на тестування, потрібно ще мати підтвердні документи від працівників, що вони пройшли платне тестування на COVID19. Це може бути рахунок з медичної лабораторії разом з документами про його оплату (чек РРО тощо).

Вимагати від працівників **результатів** проведеного тестування роботодавець не має права – див. **ст. 39-1** Основ законодавства України про охорону здоров'я.

Неоподатковувану вартість медичного обслуговування (а саме тестування) роботодавець відображає у **ф. №1ДФ** з ознакою доходу «143».

Військовий збір

Позаяк вартість тестування не є об'єктом оподаткування ПДФО за наявності відповідного документального підтвердження, то у разі виконання цієї вимоги така вартість не підлягає оподаткуванню і військовим збором.

Додаткове благо

Якщо вищеописані умови не виконати, зокрема якщо немає наказу керівника та/або підтвердних документів, то вартість тестування на COVID-19 оподатковується ПДФО та військовим збором на загальних підставах як додаткове благо.

Єдиний соціальний внесок

Сплачені роботодавцем закладу охорони здоров'я кошти за тестування працівника на COVID-19 не є базою нарахування ЄСВ.

Відповідно до **ст. 3 Основ законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 р. №2801-XII медичне обслуговування** – діяльність закладів охорони здоров'я та фізичних осіб – підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію в установленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою, але безпосередньо пов'язана з її наданням. **Медична допомога** – діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами.

Відповідно до **абз. 2 п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону України від 08.07.2010 р. №2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»** із змінами та доповненнями (далі – Закон №2464) платниками єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок) є роботодавці, зокрема, підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, які використовують найману працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами.

Базою нарахування єдиного внеску для зазначених платників є сума нарахованої кожній застрахованій особі заробітної плати за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі, що визначаються відповідно до **Закону України від 24.03.1995 р. №108/95-ВР «Про оплату праці»** із змінами та доповненнями, та суму винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами **(ст. 7 Закону №2464).**

Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджений **постановою КМУ від 22.12.2010 р. №1170, згідно з п. 13 розд. I** якого єдиний внесок не нараховується на витрати на оплату послуг з лікування працівників, які були надані установами охорони здоров'я. Таким чином, сплачені роботодавцем закладу охорони здоров'я кошти у вигляді матеріальної допомоги на медичне обслуговування працівника за тестування на коронавірусну хворобу (COVID-19), не є базою нарахування єдиного внеску.

Такої ж думки дотримуються податківці – надано роз'яснення у підкатегорії 201.04.01 «ЗІР».

МЕДСТРАХУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ: ЩО З ПДВ?

Операція з медичного страхування своїх працівників за кошти підприємства не призводить до виникнення податкових зобов'язань з ПДВ.

Об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до **ст. 186 Податкового кодексу України** (далі – Кодексу) (**пп. „б” п. 185.1 ст. 185 Кодексу**).

Постачання послуг - будь-яка операція, що не є постачанням товарів, чи інша операція з передачі права на об'єкти права інтелектуальної власності та інші нематеріальні активи чи надання інших майнових прав стосовно таких об'єктів права інтелектуальної власності, а також надання послуг, що споживаються в процесі вчинення певної дії або провадження певної діяльності (**пп. 14.1.185 п. 14.1 ст. 14 Кодексу**).

Відповідно до **пп. 196.1.3 п. 196.1 ст. 196 Кодексу** не є об'єктом оподаткування ПДВ операції з:

- надання послуг із страхування, співстрахування або перестрахування особами, які мають ліцензію на здійснення страхової діяльності відповідно до закону, а також пов'язаних з такою діяльністю послуг страхових (перестрахових) брокерів та страхових агентів;
- надання послуг із загальнообов'язкового державного соціального страхування (у тому числі пенсійного страхування), недержавного пенсійного забезпечення, залучення та обслуговування пенсійних вкладів та рахунків учасників фондів банківського управління, адміністрування недержавних пенсійних фондів.

Враховуючи вищевикладене, операція з медичного страхування своїх працівників за кошти підприємства не призводить до виникнення податкових зобов'язань з ПДВ.

ВІДРЯДЖЕННЯ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ

Чи можна працівнику відмовитись від запланованого відрядження?

Законодавство України не передбачає особливий порядок направлення у відрядження працівників під час карантину. Отже, таке відрядження відбувається на загальних підставах.

Службовим відрядженням вважається поїздка працівника за розпорядженням керівника на певний строк до іншого населеного пункту **для виконання службового доручення** поза місцем його постійної роботи.

При цьому обов'язково мають бути документи, що підтверджують зв'язок службового відрядження з основною діяльністю підприємства/установи.

Згідно зі **ст. 21 Кодексу законів про працю України (КЗпП)** трудовий договір – це угода між працівником та установою, за якою:

- працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, дотримуватись внутрішнього трудового розпорядку;
- установа зобов'язується виплачувати працівнику заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Тож службове відрядження, у яке працівника направляють за розпорядженням керівника установи **для виконання роботи, обумовленої трудовим договором**, є для нього **обов'язковим**.

Водночас, на захисті працівника стоїть **ст. 31 КЗпП**. Згідно з нею керівник установи **не має права вимагати** від працівника виконання роботи, **не обумовленої трудовим договором**. Тобто, ця норма спрацює лише тоді, коли працівника направляють у відрядження для виконання роботи, що суперечить трудовому та/або колективному договору.

Також **ст. 176 КЗпП забороняє** відряджати за будь-яких умов вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до 3 років. Якщо жінка має дитину (дітей) віком від 3 до 14 років або дитину (дітей) з інвалідністю, таку працівницю можна направити у відрядження, але тільки за її **згодою (ст. 177 КЗпП)**.

Описані заборони та обмеження на відрядження також стосуються батьків, які виховують дітей без матері (в тому числі в разі тривалого перебування матері в лікувальному закладі), опікунів (піклувальників), одного з прийомних батьків, одного з батьків-вихователів (**ст. 186¹ КЗпП**).

Таким чином, якщо працівника не забороняє направляти у відрядження **КЗпП** або трудовий/колективний договір, то його можна відряджати.

При цьому якщо він **без поважних причин** відмовляється поїхати у відрядження для виконання роботи, обумовленої трудовим договором, то це може розглядатись як **порушення трудової дисципліни**.

ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ ДЛЯ БІЗНЕСУ НА ЧАС КАРАНТИНУ

Закон України від 04.12.2020 №1072-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо соціальної підтримки платників податків на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-Co V-2» набрав чинності 10.12.2020 року.

Відповідно до Закону №1072-IX:

- звільнено платників єдиного податку I групи від сплати цього податку за грудень 2020 року та січень – травень 2021 року;
- звільнено від нарахування, обчислення та сплати ЄСВ платників єдиного податку I групи в частині сум, що підлягають нарахуванню, обчисленню та сплаті такими особами за періоди з 1 по 31 грудня 2020 року, з 1 по 31 січня, з 1 по 28 лютого, з 1 по 31 березня, з 1 по 30 квітня та з 1 по 31 травня 2021 року за себе, та визначено, що такі періоди включаються до страхового стажу;
- передбачено списання (без подання заяви платником податків) податкового боргу (у тому числі штрафних санкцій і пені) платника податків, сукупний розмір якого за усіма податками і зборами не перевищує 3060 грн (включно), що за даними інформаційно-телекомунікаційних систем центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, обліковувався станом на 01 листопада 2020 року та залишився несплаченим/непогашеним станом на дату списання такого боргу;
- відстрочено до 29 грудня 2021 року погашення податкового боргу платників податків – фізичних осіб, у тому числі самозайнятих осіб, що у загальній сумі не перевищує 6800 гривень;
- передбачено списання пені та штрафні санкції у разі самостійної сплати платниками податків податкового боргу за основним платежем протягом 6 місяців з дня набрання чинності Закону (крім визначених Законом випадків);
- збільшено поріг обсягу податкового боргу для застосування заходів щодо його стягнення до 3060 гривень;
- віднесено до функцій контролюючих органів формування Реєстру набувачів одноразової компенсації суб'єктам господарювання витрат, понесених за сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за найманих осіб, та здійснення розрахунку розмірів сум таких компенсацій для їх виплати суб'єктам господарювання – юридичним особам;
- визначено, що не оподатковується ПДФО та податком на прибуток підприємств доходи (матеріальну допомогу, компенсації), отримані відповідно до Закону України «Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період встановлення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2».

Далі – більш детально про такі зміни:

Списання податкових боргів у сумі до 3060 грн включно – без заяви платника

Контролюючий орган здійснює списання без подання заяви платником податків податкового боргу (у тому числі штрафних санкцій і пені) платника податків, сукупний розмір якого за усіма податками і зборами **не перевищує 3060 грн** (включно), що за даними інформаційно-телекомунікаційних систем центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, обліковувався **станом на 1 листопада 2020 року** та залишився несплаченим/непогашеним станом **на дату списання** такого боргу. Оскільки ця норма набрала чинності **з 10 грудня 2020 р.**, то і списання має бути, якщо не цієї, то найближчою до цієї датою.

На такі списані суми не застосовуються штрафні санкції, не нараховується пеня, передбачені ПКУ, за період з дати набрання чинності **Законом №1071** (з 10.12.2020 р.) і до дати списання включно. Тобто борги за старими штрафами-пені списуються, а нові – не нараховуються.

Списання – це разова акція, але щодо боргу до 3060 грн встановлено і загальні норми. Податкова вимога на такі суми (до 180 НМДГ) не надсилається (не вручається), а заходи, спрямовані на погашення (стягнення) податкового боргу, не застосовуються (зміни до **п. 59.1 ПКУ**). Право податкової застави щодо таких сум не застосовується (зміни до **п. 89.2 ПКУ**).

Що саме змінилося?

Раніше (згідно з попередньою редакцією п. 59.1 ПКУ) податківці не надсилали податкову вимогу на суми податкового боргу не більше 1020 грн. Але її потрібно було сплатити, бо податківці застосовували заходи, спрямовані на її погашення (зверталися до виконавчої служби). Зараз цю суму збільшено втричі та заходи для її стягнення не застосовуватимуться.

Проте, якщо податковий борг зростає до 3061 грн і більше, вмикається стандартний механізм стягнення податкового боргу, а строк давності, визначений **п. 102.4 ПКУ** для стягнення податкового боргу, розпочинається з дня виникнення податкового боргу у сумі, що перевищує 3060 грн.

Оскільки ці зміни внесені у статті розділу II ПКУ, вони діятимуть на постійній основі, в тому числі після закінчення карантину.

Відстрочення сплати податкового боргу фізосіб в сумі до 6800 грн діє до 29.12.2021 р.

Підрозділ 10 розділу XX ПКУ доповнено новим пунктом 1-2, який передбачає відстрочення сплати податкового боргу для фізосіб. Це стосується всіх фізичних осіб, в тому числі ФОПів та тих, що ведуть незалежну професійну діяльність, а також всіх податків, з яких міг виникнути податковий борг.

Податковий борг платників податків – фізичних осіб, у тому числі самозайнятих осіб, який у загальній сумі не перевищує 6800 гривень, може бути відстрочений. Але це, знову ж таки, разова акція!

Сума податкового боргу, що обліковувалася за такими платниками податків **станом на 1 грудня 2020 року** і залишилась непогашеною станом на дату надання відстрочення, може бути **відстрочена до 29 грудня 2021 року**. Відстрочення здійснюється контролюючим органом за місцем обліку платника податків – фізичної особи за його заявою. Відстрочення надається без нарахування процентів за користування таким відстроченням.

У разі погашення повної суми відстроченого податкового боргу не пізніше 29.12.2021 р., штрафні санкції і пеня на такі сплачені відстрочені суми не застосовуються та не нараховуються, а застосовані (нараховані) – коригуються до нульових показників.

У разі непогашення повної суми відстроченого податкового боргу до 29.12.2021 р., а також у разі її погашення після 29.12.2021 року, штрафні санкції і пеня на відстрочені суми, що залишаються непогашеними, нараховуються у загальному порядку згідно з вимогами ПКУ.

ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ БОРГІВ ВСІХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Підрозділ 10 розділу XX ПКУ доповнено новими пунктами 2-3, 2-4 для врегулювання податкових боргів платників податків.

Для всіх платників податків передбачено **списання штрафів та пені** за таких умов:

- якщо **податковий борг** погашено у повному обсязі грошовими коштами протягом шести місяців з дня набрання чинності Законом №1071 (до 10.06.2021 р.). Йдеться про суми податкового боргу без урахування штрафних санкцій, пені, але із урахуванням несплачених процентів за користування розстроченням/відстроченням податкового боргу (за наявності), що виник станом **на 1 листопада 2020 року**.
- в разі сплати **поточних податкових зобов'язань** у повному обсязі.

У разі виконання цих двох умов штрафні санкції і пеня, що залишилися несплаченими на дату повної сплати такого податкового боргу, списуються відповідно до ст. 101 ПКУ, **за заявою платника податків**.

Ця норма стосується будь-якого податкового боргу незалежно від суми: якщо він буде сплачений до 10 червня 2021 року, при сумлінній сплаті поточних зобов'язань, пеня та штрафи не застосовуються.

Але ці положення не застосовуються щодо:

- великих платників податків, що відповідають критеріям, визначеним пп. 14.1.24 ПКУ;
- осіб, на яких поширюються судові процедури, визначені Кодексом України з процедур банкрутства;
- осіб, щодо яких наявні судові рішення, що набрали законної сили, якими розстрочено (відстрочено) стягнення податкового боргу;
- банків, на які поширюються норми Закону «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»;
- осіб, які мають податковий борг з митних платежів;
- осіб, які мають заборгованість зі сплати санкцій за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності та пені.

З одноразової компенсації ЄСВ та списаних податкових боргів юрособи не будуть платити податок на прибуток

Підрозділ 4 «Особливості справляння податку на прибуток підприємств» розділу XX ПКУ доповнено пунктом 54, яким звільнено від оподаткування податком на прибуток отриманої компенсації та списаних податкових боргів.

А саме фінрезультат до оподаткування з метою оподаткування зменшується на суму доходу у вигляді:

- отриманої **одноразової компенсації суб'єктам господарювання** відповідно до **Закону №1071** та включеної до доходів звітного періоду відповідно до НП(С)БО або МСФЗ. Нагадаємо, що згідно з П(С)БО така компенсація включається до інших операційних доходів: Д-т 311 К-т 685, потім Д-т 685 К-т 719, що в подальшому збільшить фінрезультат Д-т 719 К-т 791;
- **списаних штрафних санкцій і пені** відповідно до пункту 2-3 та **списаного податкового боргу** відповідно до пункту 2-4 підрозділу 10 розділу XX ПКУ (ми коментували ці моменти вище) та включених до доходів звітного періоду відповідно до НП(С)БО або МСФЗ. У бухобліку за П(С)БО такі суми відображаються записом Д-т 641, 642 К-т 717, що збільшує фінрезультат: Д-т 717 К-т 791.

З одноразових допомог від держави та списання боргів з ЄСВ фізособи теж податків не сплачуватимуть

Нагадаємо, що нещодавно була прийнята програма з державної підтримки суб'єктів господарювання та їх працівників. Види матеріальної допомоги, які можна буде отримати в межах цієї програми – визначено Законом №1071.

Коментованим Законом №1072 додано пп. 15, 16, 17 до підрозділу 1 розділу XX ПКУ, якими звільняються від оподаткування ПДФО такі види матдопомоги, що отримують фізичні особи – платники ПДФО згідно зі Законом №1071:

-
- **одноразова матеріальна допомога**, що надається відповідно до **ст. 2 Закону №1071** застрахованим особам у фіксованому розмірі 8000 гривень працівникам роботодавців, які мають певні КВЕДи. Застрахована особа – в розумінні **Закону про ЄСВ**, а матдопомога надається за рахунок коштів державного бюджету;
 - **одноразова матеріальна допомога роботодавцям** за рахунок коштів державного бюджету відповідно до **ст. 3 Закону №1071**, яку вони потім виплачують працівникам. Розмір допомоги **залежить від робочого часу працівника**, який скорочено або заплановано скоротити, у тому числі через простій, та не може перевищувати 8000 гривень на одного працівника. Відповідно роботодавець як податковий агент не утримує ПДФО з такої допомоги;
 - **списані суми недоїмки з ЄСВ**, а також суми пені та штрафів, нараховані на ці суми недоїмки, списані платнику ЄСВ відповідно до **пункту 9-15 Закону про ЄСВ**. Йдеться про суми ЄСВ, нараховані «сплячим» ФОПам за період 1 січня 2017 року до 1 грудня 2020 року;
 - **списані штрафні санкції і пеня** за несвоєчасно сплачені суми податкових боргів, які списуються відповідно до нових норм п. 2-3 та 2-4 підрозділу 10 розділу XX ПКУ. Зокрема, не оподатковується ПДФО списаний податковий борг платника податків, сукупний розмір якого за усіма податками і зборами не перевищує 3060 грн (включно). Таке списання здійснюється без застосування положень **ст. 101 ПКУ** (ознаки безнадійного податкового боргу).

Також передбачено звільнення цих доходів від оподаткування військовим збором (зміни до **п. 1.10 п. 16-1 підрозділу 10 розділу XX ПКУ**).

Також звільнено від нарахування ЄСВ виплати застрахованим особам у вигляді **одноразової матеріальної допомоги застрахованим особам**, а також ті, які здійснюються за рахунок **одноразової матеріальної допомоги суб'єктам господарювання**, що виплачуються за рахунок коштів державного бюджету відповідно до Закону №1071. Це передбачено п. 9-17 розділі VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про ЄСВ.

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ ЄДИНИМ ПОДАТКОМ ОДНОРАЗОВОЇ ДОПОМОГИ «ЄДИННИКАМ»

Новими пунктами 6 та 7 підрозділу 8 розділу XX ПКУ передбачено звільнення «єдинників» від єдиного податку з таких грошових надходжень на рахунок:

- сума коштів, яка надійшла як **одноразова компенсація «єдинникам»- юрособам** відповідно до **ст. 4 Закону №1071**;
- сума коштів, яка надійшла як **одноразова матеріальна допомога застрахованим особам**, що виплачується фізособі-«єдиннику» за рахунок коштів державного бюджету відповідно до ст. 2 Закону №1071. Відповідно ця сума не вноситься ФОП в Книгу обліку доходів/доходів і витрат.

Звільнення від єдиного податку та ЄСВ для ФОП – «єдинників» 1 групи

ФОП – платники єдиного податку першої групи (умови перебування на цій групі визначено **пп. 1 п. 291.4 ПКУ**) звільняються від сплати **єдиного податку за грудень 2020 року та січень – травень 2021 року (тобто за 6 місяців)**. При цьому ставки єдиного податку для першої групи платників єдиного податку, встановлені у порядку, визначеному **п. 293.2 ПКУ**, за ці місяці не застосовуються. Це передбачено **п. 52-9 підрозділу 10 розділу XX ПКУ**. Але в разі порушення такими платниками умов застосування першої групи платників єдиного податку звільнення не застосовується. Тобто, якщо ФОП 1 групи у першій половині 2021 року перевищить дозволений обсяг доходу для цієї групи, він повинен буде сплачувати єдиний податок за увесь зазначений пільговий період.

Такі самі наслідки будуть, якщо у ці місяці ФОП першої групи порушить інші умови – наприклад, здійснить негрошові розрахунки або надасть послуги «неправильним» клієнтам. Якщо це, приміром, станеться у травні 2021 року, то, вочевидь, доведеться сплатити єдиний податок за грудень 2020 року та січень – травень 2021 року на загальних підставах.

ФОП першої групи платників ЄП звільнені від нарахування та сплати ЄСВ за себе за періоди:

- з 1 по 31 грудня 2020 року,
- з 1 по 31 січня,
- з 1 по 28 лютого,
- з 1 по 31 березня,
- з 1 по 30 квітня,
- з 1 по 31 травня 2021 року.

Водночас вони можуть і сплатити ЄСВ за ці місяці на добровільній основі, на загальних підставах з відображенням цих сум у звіті з ЄСВ за формою додатка 5.

Це передбачено підпунктом 9-10.1 пункту 9-10 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про ЄСВ.

При цьому **страховий стаж при несплаті ЄСВ зберігається** (новий пп. 14-5.1 п. 14-5 розділу XV «Прикінцеві положення» Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»). Періоди з 1 по 31 грудня 2020 року, з 1 по 31 січня, з 1 по 28 лютого, з 1 по 31 березня, з 1 по 30 квітня та з 1 по 31 травня 2021 року включаються до страхового стажу та вважається, що страхові суми було сплачено у розмірі мінімального страхового внеску, визначеного законодавством для кожного з таких періодів.

Звільнення від сплати ЄСВ за себе деяких ФОП у грудні 2020 р.

На платників ЄСВ, на яких поширюється дія Закону №1071, положення **абз. 2 п. 2 ч. 1 ст. 7 цього Закону про ЄСВ** в частині сплати єдиного внеску за себе не застосовуються у грудні 2020 року. Зауважимо, що Закон №1071 передбачає соціальну підтримку у вигляді одноразової матеріальної допомоги застрахованим особам та одноразової матеріальної допомоги суб'єктам господарювання.

Не сплачувати ЄСВ за себе за грудень 2020 р. за відсутності доходів можуть ті СГ, які мають право на отримання допомоги за Законом №1071

Водночас такі особи можуть прийняти рішення про нарахування, обчислення та сплату ЄСВ за період, зазначений в абзаці першому цього пункту, в розмірах, визначених цим Законом. У такому разі інформація про сплачені суми зазначається у звітності про нарахування єдиного внеску за звітний період, визначений для таких осіб цим Законом.

Це передбачено п. 9-16 розділі VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про ЄСВ.

Списання недоїмки з ЄСВ «сплячим» ФОПам та «незалежникам» за 2017 – 2020 рр.

Новою редакцією п. 9-15 розділі VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про ЄСВ зроблена ще одна спроба держави провести списання недоїмки з ЄСВ «сплячим» ФОПам за 2017 – 2020 рр.

Списання проводиться **за заявою платника** та у порядку, визначеному Законом про ЄСВ.

Списуються суми недоїмки з ЄСВ, несплачені станом на **1 грудня 2020 року**, нараховані платникам ЄСВ – **ФОП на загальній системі оподаткування та особам, які провадять незалежну професійну діяльність**, за період з **1 січня 2017 року по 1 грудня 2020 року**, а також штрафи та пеня, нараховані на ці суми недоїмки включно до дати подання заяви про списання недоїмки. Обов'язкова умова – відсутність доходу (прибутку) від їх діяльності, що підлягає оподаткуванню ПДФО. За який саме період вимагається відсутність доходів, законотворці не уточнили, але вочевидь, слід розуміти, що це той самий період, за який списується недоїмка.

Заяву на списання недоїмки можуть подати **ФОП на загальній системі** оподаткування за одночасного виконання таких умов:

- станом на дату подання заяви про списання недоїмки вони є платниками ЄСВ або у період з 1 січня 2017 року до дати подання заяви вважалися платниками ЄСВ як ФОП на загальній системі оподаткування;
- **до 1 березня 2021 року** подали заяву про припинення ФОП держреєстратору за місцем знаходження реєстраційної справи ФОП;
- подали до податкового органу звітність відповідно до вимог частини другої статті 6 цього Закону за період з 1 січня 2017 року по 1 грудня 2020 року. Тобто вся звітність з ЄСВ за всі роки має бути подана.

Заява про припинення ФОП та звітність з ЄСВ подаються платником (особою) виключно у випадку, якщо вони не були подані раніше.

Заяву на списання недоїмки можуть подати особи, **які провадять незалежну професійну діяльність**, за **одночасного** виконання таких умов:

- станом на дату подання заяви про списання недоїмки вони є платниками ЄСВ або у період з 1 січня 2017 року до дати подання заяви вважалися платниками ЄСВ як особа, яка провадить незалежну професійну діяльність;
- **до 1 березня 2021 року** подали до податкового органу за основним місцем обліку заяву про зняття з обліку як платника єдиного внеску;
- подали до податкового органу звітність відповідно до вимог частини другої статті 6 цього Закону за період з 1 січня 2017 року до 1 грудня 2020 року. Тобто вся звітність з ЄСВ за всі роки має бути подана.

Заява про зняття з обліку та звітність з ЄСВ подаються платником (особою) виключно у випадку, якщо вони не були подані раніше.

Податковий орган протягом 15 робочих днів з дати отримання заяви про списання недоїмки проводить камеральну перевірку, за результатами якої приймає рішення про списання суми недоїмки, штрафних санкцій і пені або вмотивоване рішення про відмову списання суми недоїмки, штрафних санкцій і пені.

Податковим органом може бути прийнято рішення про відмову списання суми недоїмки, штрафних санкцій і пені, якщо:

- платник податків отримав дохід (прибуток) від здійснення підприємницької та/або незалежної професійної діяльності протягом періоду з 1 січня 2017 року по 1 грудня 2020 року;
- суми недоїмки, а також штрафи та пеня, нараховані на суми недоїмки, були в повному обсязі самостійно сплачені платником (особою) або стягнуті у порядку, передбаченому Законом про ЄСВ. Це означає, що сплачені суми ЄСВ та санкцій не спишуть і не повернуть. У разі якщо суми недоїмки, а також штрафи та пеня, нараховані на суми недоїмки, були частково самостійно сплачені платником (особою) та/або стягнуті у порядку, передбаченому цим Законом, податковий орган приймає рішення про списання суми недоїмки, штрафних санкцій і пені у частині, що залишилася несплаченою.

Штрафні санкції до платника єдиного внеску, передбачені **п. 7 ч. 11 ст. 25 Закону з ЄСВ** за неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою звітності з ЄСВ, за наведених умов не застосовуватимуться!

Закон України від 04.12. 2020 року № 1071 «Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (набрав чинності 10.12.2020), прийнятий з метою надання одноразової матеріальної допомоги як застрахованим особам (тобто найманим працівникам і ФОП), так і роботодавцям (юридичним особам).

Законом передбачено три види допомоги:

- 1) одноразова матеріальна допомога застрахованим особам (найманим працівникам і ФОП) у розмірі 8000 грн;
- 2) одноразова матеріальна допомога юрособам для збереження робочих місць;
- 3) одноразова компенсація для юросіб для відшкодування витрат, понесених на сплату ЄСВ за найманих працівників.

МІНІМАЛЬНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА І ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ У 2021 РОЦІ

Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» встановлено:

Мінімальна заробітна плата у місячному розмірі з 1 січня 2021 року – 6000,0 грн.

з 1 грудня 2021 року – 6500,0 грн.

Мінімальна заробітна плата у погодинному розмірі: з 1 січня - 36,11 гривні, з 1 грудня - 39, 12 гривні.

Прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць: з 1 січня 2021 року - **2189** гривень;

з 1 липня 2021 року - **2294** гривні;

з 1 грудня 2021 року - **2393** гривні.

Прожитковий мінімум для працездатних осіб: з 1 січня 2021 року по 30 червня — **2270 грн**;

з 1 липня по 30 листопада — 2379 грн;

з 1 грудня — 2481 грн.

Податкова соціальна пільга у 2021 році ПСП становитиме **3180,0 грн.** ($2270 \times 1,4$).

ЄСВ. Максимальна величина бази нарахування ЄСВ (15 розмірів мінімальної заробітної плати):

— з 1 січня по листопад – **90 000 грн**,

— з 1 грудня — 97 500 грн.

Мінімальний страховий внесок (ставка ЄСВ 22 % від мінімальної заробітної плати):

— з 1 січня по листопад – **1 320 грн**,

— з 1 грудня – 1 430 грн.

Добові. Розмір неоподатковуваних добових для відряджень:

— у межах України – **600 грн** (10% мінімальної заробітної плати);

— за кордон – не вище 80 євро за кожен календарний день такого відрядження за офіційним обмінним курсом гривні до євро, встановленим НБУ, в розрахунку за кожен такий день.

З 1 СІЧНЯ ДІЮТЬ НОВІ РАХУНКИ З ЄСВ ТА ПОДАТКІВ

Державна казначейська служба України (далі – Держказначейство) повідомляє: з 1 січня 2021 року почали діяти нові рахунки для сплати ЄСВ та податків. З цієї дати сплачені суми за старими рахунками будуть повертатися платникам, як нез'ясовані надходження.

Держказначейство **повідомляє**, що відповідно до **постанови Верховної Ради України від 17.07.2020 р. №807-IX** «Про утворення та ліквідацію районів», та до **ст. 4 Закону України від 08.07.2010 р. №2464-VI** «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (зі змінами та доповненнями) з **01.01.2021 запроваджуються нові рахунки для зарахування надходжень до державного та місцевих бюджетів та зарахування коштів єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – ЄСВ).**

З метою належної і своєчасної сплати податків, зборів, ЄСВ та мінімізації нез'ясованих надходжень, Держказначейство просить **терміново звернутися** до органів Державної податкової служби України за місцем реєстрації для отримання нових реквізитів рахунків.

При цьому Держказначейство наголошує, що **кошти, сплачені платниками на старі рахунки по зарахуванню податків, зборів та ЄСВ, не будуть зараховуватись, а повертатимуться платникам, як нез'ясовані надходження.**

ВІДТЕРМІНОВАНО ОКРЕМІ НОРМИ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНУ №466: ОПУБЛІКОВАНО ЗАКОН!

31 грудня 2020 року в «Голосі України» №243(7500) опубліковано **Закон від 17.12.2020 р. №1117-IX** «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збору даних та інформації, необхідних для декларування окремих об'єктів оподаткування».

За ним початок дії цілого ряду норм, введених Законом №466, переноситься на пізніший період.

Документ передбачає впровадження прозорих і деталізованих механізмів реалізації положень щодо обмежень, запроваджених для запобігання ухиленню від оподаткування; визначення чітких та зрозумілих правил оподаткування контрольованих іноземних компаній, а також надання платникам податків достатнього часу для забезпечення збору даних та інформації, необхідних для декларування відповідних об'єктів оподаткування.

Ухвалення закону було зумовлене складною ситуацією, що виникла у зв'язку з пандемією COVID-19 і запровадженням обмежувальних заходів, пов'язаних з її поширенням у світі.

Документ, зокрема:

- вносить зміни у податкове законодавство, спрямовані на уточнення деяких положень трансфертного ціноутворення;
- уточнює підстави припинення адміністративного арешту;
- уточнює положення щодо коригування фінансового результату до оподаткування щодо операцій, які не мають ділової мети;
- прописує особливості справляння акцизного податку;
- уточнює особливості оподаткування прибутку контрольованої іноземної компанії.

Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем опублікування (тобто з 1 січня 2021 року), крім змін до пп. 140.5.4, 140.5.5-1, 140.5.6 ПКУ, які наберуть чинності 1 січня 2022 року.

Законом доповнено Податковий кодекс України статтею 39-2, що набирає чинності з 1 січня 2022 року.

Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня опублікування цього Закону необхідно:

- прийняти нормативно-правові акти, необхідні для реалізації цього Закону;
- привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Після приведення нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом, буде надана детальна аналітика змін, які внесено Законом №1117 в ПКУ та в інші Закони.

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

З 1 січня зменшена ставка ПДВ для культурно-видовищних заходів і послуг готелів

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної підтримки культури, туризму та креативних індустрій» від 04.11.2020 р. **№ 962-IX**, який діє із 23.12.2020 року, прийнято:

ставка ПДВ у розмірі 7% застосовується з 01.01.2021 року і діятиме до 1 січня 2023 року до операцій з постачання послуг із:

- показу (проведення) театральних, оперних, балетних, музичних, концертних, хореографічних, лялькових, циркових, звукових, світлових та інших вистав, постановок, виступів професійних мистецьких колективів, артистичних груп, акторів та артистів (виконавців), кінематографічних прем'єр, культурно-мистецьких заходів;
- показу оригіналів музичних творів, демонстрації виставкових проектів, проведення екскурсій для груп та окремих відвідувачів у музеях, зоопарках та заповідниках, відвідування їх територій та об'єктів відвідувачами;
- розповсюдження, демонстрування, публічного сповіщення і публічного показу фільмів, адаптованих відповідно до законодавства в україномовні версії для осіб з порушеннями зору та осіб з порушеннями слуху;
- тимчасового розміщування (проживання), що надаються готелями і подібними засобами тимчасового розміщування (клас 55.10 група 55 КВЕД ДК 009:2010).

Звільняють від ПДВ тимчасово, з 1 січня 2023 року до 1 січня 2025 року:

- операції з постачання послуг з демонстрування, розповсюдження та показу демонстраторами та розповсюджувачами національних фільмів та іноземних фільмів, які дубльовані, озвучені державною мовою на території України, за умови, що такі національні фільми та іноземні фільми адаптовані відповідно до законодавства в україномовні версії для осіб з порушеннями зору та осіб з порушеннями слуху.

РОЗРОБКА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПДВ

Загалом, при «розборі» питань оподаткування ПДВ здійснення постачання послуг із розробки програмного забезпечення податківці радять орієнтуватися на положення **Узагальнюючої податкової консультації № 536**.

Ці питання традиційно пов'язані із так званою «ІТ-пільгою», що полягає у звільненні від оподаткування ПДВ операції постачання програмної продукції, а також операції з програмною продукцією, плата за які не є роялті.

Тож звільняється від оподаткування ПДВ:

- операція з постачання програмної продукції (у тому числі розширення функціоналу комп'ютерної програми) з передачею права власності (виключного майнового права) на таку програмну продукцію;
- операція з постачання програмної продукції за якою виконавець набуває право власності (виключне майнове право) на розроблену програмну продукцію та надалі разом із розробленою програмною продукцією передає таке право замовнику. При цьому операція субпідрядника (платника ПДВ) з постачання послуг із розробки програмної продукції оподатковується ПДВ у загальновстановленому порядку за основною ставкою, оскільки у процесі її створення субпідрядник не набуває право власності (виключне майнове право) на таку програмну продукцію чи її елементи (компоненти).

Додамо, що застосування пільги не залежить від того, резидент чи нерезидент поставляє відповідну програмну продукцію, оскільки пільга поширюється на операції, а не на платників.

Джерело: ІПК ДПСУ від 04.09.2020 р. № 3700/ІПК/99-00-05-06-02-06

ДПСУ ЗАТВЕРДИЛА НОВІ ДОВІДНИКИ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ

ДПСУ на офіційному веб-порталі опублікувала нові Довідники податкових пільг №100/1 що є втратами доходів бюджету, та Довідник інших податкових пільг №100/2 станом на 01.10.2020 року.

У довідниках надано перелік пільг із податку на прибуток, плати за землю, ПДВ, акцизного податку, податку на нерухоме майно, місцевих податків та зборів, державного мита, а також початок та кінець дії пільг.

Нагадаємо, що до 10 лютого 2020 року востаннє подавали Звіт про податкові пільги за 2019 рік.

Тепер облік сум податкових пільг, отриманих суб'єктами господарювання, здійснюється контролюючими органами на підставі інформації, наявної в поданих такими суб'єктами господарювання податкових деклараціях.

У Декларації з податку на прибуток – Додаток ПП «Інформація про суми податкових пільг», і треба відмітити "+" у полі «Наявність додатків».

У Декларації з ПДВ – Додаток 6 «Розрахунок сум податку на додану вартість, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг, та/або показників, відповідно до яких підприємства (організації) належать до підприємства (організації) осіб з інвалідністю».

НОВІ ПРАВИЛА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

23 вересня 2020 року офіційно опубліковано («Урядовий кур'єр» №185/2020) постанову КМУ від 09.09.2020 року №850 «Деякі питання організації фінансового моніторингу» (Постанова № 850).

Постанова № 850 **набере чинності з 1 січня 2021 року.**

Постановою № 850 затверджено:

- **Порядок подання інформації для взяття на облік** (зняття з обліку/поновлення на обліку) суб'єктів первинного фінансового моніторингу, реєстрації та подання суб'єктами первинного фінансового моніторингу Державній службі фінансового моніторингу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, іншої інформації, що може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення;
- **Порядок ведення Державною службою фінансового моніторингу обліку інформації** про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу;
- **Порядок ведення Державною службою фінансового моніторингу обліку** суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

СПФМ (суб'єкти первинного фінансового моніторингу – бухгалтерські компанії, аудитори, нотаріуси, адвокати та ін.) матимуть змогу подавати інформацію про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, через Електронний кабінет системи фінансового моніторингу. Такі нововведення дозволять зменшити матеріальні та часові затрати при виконанні своїх обов'язків в цій сфері.

Також надається змога СПФМ виконати свої обов'язки в частині подання нових видів повідомлень, а саме:

- кейсового звітування про підозрілі фінансові операції або діяльність клієнтів;
- розбіжності в інформації щодо кінцевих бенефіціарних власників клієнтів, встановленої в ході належної перевірки клієнта (так званої, «customer due diligence»), з інформацією, внесеною в ЄДР та застосування ризик-орієнтованого підходу.

Водночас визнано такими, що втратили чинність **постанову КМУ від 5 серпня 2015 р. №552** та пункт 2 змін, що вносяться до постанов КМУ, затверджених **постановою № 343**.

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК І ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

НОВА ФОРМА ДЕКЛАРАЦІЇ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Мінфін наказом від 29.10.2020 р. №649 (zareєстровано в Мін'юсті від 18.11.2020 р. за №1143/35426) вніс зміни до форми декларації з податку на прибуток.

Наказ №649 набрав чинності з **1 грудня 2020 р.** – опублікований 01.12.2020 в «Офіційному віснику» №94.

Додали чотири нові додатки та оновлено «старі» додатки.

Що змінилось?

Декларацію доповнено новим рядком 9 «Повне найменування інституту спільного інвестування²». Щодо цього у виносці уточнено, що декларація з податку на прибуток подається платником податку – юридичною особою за результатами діяльності інституту спільного інвестування (заповнюється поле 9). У разі якщо платник податку здійснює управління активами кількох інститутів спільного інвестування, Податкова декларація з податку на прибуток підприємств складається та подається окремо по кожному інституту спільного інвестування без статусу юридичної особи, активами яких він управляє відповідно до Закону України «Про інститути спільного інвестування», із заповненням рядка 9 та проставлянням позначки «інституту спільного інвестування у вигляді утворення без статусу юридичної особи²» у рядку 10 «Особливі відмітки».

У рядку 10 позицію «платника єдиного податку» викладено у такій редакції «суб'єкта господарювання – юридичної особи, яка обрала спрощену систему оподаткування». А також його буде доповнено такими позиціями:

- фізичної особи – підприємця, у тому числі такої, яка обрала спрощену систему оподаткування, або фізичної особи, яка провадить незалежну професійну діяльність;
- іноземної компанії;
- інституту спільного інвестування у вигляді утворення без статусу юридичної особи².

У показниках:

- після рядка за кодом 06 доповнено рядком такого змісту «Податок на прибуток контрольованої іноземної компанії 06.1 KIK».
- рядок за кодом 17 викладено у новій редакції «Податок на прибуток за звітний (податковий) період (рядок 06 + рядок 06.1 KIK + рядок 08 + рядок 10 + рядок 12 + рядок 15 - рядок 16 ЗП)».
- у новій редакції також викладено позицію «Наявність додатків» та у виносці уточнено, що у відповідних клітинках проставляється позначка «+», крім клітинок під літерами «ПН» та «KIK», у яких проставляється кількість поданих додатків до декларації з податку на прибуток.

Нові додатки до декларації та оновлення старих

У новій редакції викладено такі додатки до декларації:

- додаток ПН до рядка 23 ПН Декларації;
- додаток РІ до рядка 03 РІ Декларації;
- додаток АМ до рядка 1.2.1 додатка РІ до рядка 03 РІ Декларації,

Крім того, внесено такі зміни:

- у додатку ЗП виключається рядок 16.5 щодо зменшення податку на прибуток підприємств на суму сплаченого за поточний податковий (звітний) період акцизного податку за зареєстрованими акцизними накладними на важкі дистиляти (газойль). А рядок за кодом 16 викладено у такій редакції «Зменшення нарахованої суми податку (рядок 16.1 + рядок 16.4.1 додатка ЗП)»;

- у додатку ВП внесено зміни до рядків 26-29, 31-33, 35. Після рядка за кодом 06 доповнити новим рядком «Податок на прибуток контрольованої іноземної компанії», а рядок за кодом 17 викладено в такій редакції «Податок на прибуток за звітний (податковий) період (рядок 06 + рядок 06.1 КІК + рядок 08 + рядок 10 + рядок 12 + рядок 15 - рядок 16 ЗП)»;

- у додатку ПП до Декларації у рядку 1 цифру "1" виключено, а також виключено рядок 2.

З урахуванням пп. 141.4.2 ПКУ у цьому додатку передбачається можливість відображення суми доходу, яка виплачується нерезиденту у будь-якій формі, відмінній від грошової.

Декларацію доповнено новими додатками:

- додаток КІК до рядка 06.1 КІК Декларації;
- додаток КІК-К до рядка 02 КІК-К додатка КІК до рядка 06.1 КІК Декларації;
- додаток КІК-ТЦ до додатка КІК до рядка 06.1 КІК Декларації;
- додаток КІК-ЦП до рядків 1.2 КІК-ЦП, 1.3 КІК-ЦП додатка КІК-К до рядка 02 КІК-К додатка КІК до рядка 06.1 КІК Декларації.

Коли потрібно буде звітувати за новою формою?

Відповідно до п. 46.6 ПКУ оновлені форми податкової звітності повинні застосовуватися для звітування за період, наступний за періодом їхнього офіційного опублікування.

Оскільки наказ опубліковано 1 грудня 2020 року, то вперше за оновленою формою декларації з податку на прибуток слід буде звітувати:

- платникам з квартальним звітним періодом – за I квартал 2021 року;
- платникам з річним звітним періодом – за 2021 рік.

БЮДЖЕТНІ ГРАНТИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ, ТУРИЗМУ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ ЗВІЛЬНИЛИ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ

Пільги в оподаткуванні передбачені Законом України від 04.11.2020 р. № 962-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної підтримки культури, туризму та креативних індустрій», який діє із 23.12.2020 року.

Бюджетним грантом вважатимуть цільову допомогу у вигляді коштів або майна, що надаються на безоплатній і безповоротній основі за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, міжнародної технічної допомоги для реалізації проекту або програми у сферах культури, туризму та у секторі креативних індустрій, спорту та інших гуманітарних сферах у порядку, встановленому законом. Перелік надавачів бюджетних грантів визначить КМУ.

Дохід у вигляді бюджетного гранту під час його нарахування (виплати, надання) на користь платника податків не оподатковують та його не включають до оподатковуваного доходу.

Фінрезультат до оподаткування зменшуватиметься на суму бюджетних грантів, отриманих платником податку та включених до складу доходів звітного періоду.

Також сума гранту не включається в дохід платника єдиного податку та осіб, яка провадить незалежну професійну діяльність.

РІЧНА ЗВІТНІСТЬ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК, ПОДАТКОВІ РІЗНИЦІ (ЗАКОН №466)

Законом України від № 466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (Закон № 466-IX) внесено зміни до пп. 134.1.1 ПКУ в частині підвищення вартісного критерію річного доходу для незастосування різниць з 20 до 40 млн грн (набули чинності 23 травня 2020 року) та до пп. 137.5 ПКУ у частині підвищення вартісного критерію річного доходу для застосування річного звітного періоду (набудуть чинності з 1 січня 2021 року).

Відповідно до пп. 134.1.1 ПКУ, платник податку на прибуток, у якого річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний період **не перевищує сорока мільйонів гривень**, має право прийняти рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень цього розділу, не більше одного разу протягом безперервної сукупності років, в кожному з яких виконується цей критерій щодо розміру доходу.

Про прийняте рішення платник податку зазначає у податковій звітності з цього податку, що подається за перший рік в такій безперервній сукупності років. В подальші роки такої сукупності коригування фінансового результату також не застосовуються (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років).

Це означає, що платники податку на прибуток підприємств, у яких річний дохід за 2020 звітний рік не перевищує 40 млн грн зможуть:

- прийняти рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень розділу III ПКУ, у декларації за 2020 рік;
- застосовувати у 2021 році річний податковий (звітний) період з податку на прибуток підприємств.

При цьому у 2020 році річний податковий (звітний) період з податку на прибуток підприємств застосовується платниками, у яких річний дохід за 2019 звітний рік не перевищує 20 млн гривень.

Тобто, юридичні особи, які за підсумками 2019 року податкового року отримали бухгалтерський дохід (за вирахуванням непрямих податків) понад 20 млн грн, подають декларацію з податку на прибуток за 1 квартал, півріччя, 9 місяців 2020 року та за 2020 рік.

Якщо за 2020 рік бухгалтерський дохід платника не перевищить 40 млн грн, то далі він звітуватиме лише за 2021 рік. Тим часом, якщо бухгалтерський дохід платника за 2020 рік перевищить 40 млн грн, то у 2021 році він перебуватиме на кварталному звітному періоді.

Податківці у підкатегорії 102.12 «ЗІР» зазначили, що платник податку, який за результатами 2019 року мав дохід, що перевищував 20 млн грн., подає декларації з податку на прибуток за звітний квартал, півріччя, три квартали 2020 року та здійснює коригування фінансового результату до оподаткування за ці періоди (податкові різниці – Додаток РІ). А от у разі неперевіщення за результатами року граничної межі обсягу доходів (40 млн грн) має право задекларувати в річній Декларації за 2020 рік рішення про незастосування податкових різниць та не відображати податкові різниці у додатку РІ до Декларації за результатами 2020 року (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років).

Уточнюючі Декларації при цьому за I квартал, півріччя та три квартали подавати не потрібно.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Суб'єкти господарювання подають фінансову звітність:

- до ДПІ, якщо особа є платником податку на прибуток;
- до органів статистики.

Звітний період та форма фінансової звітності визначається незалежно від звітного періоду з податку на прибуток.

Річну фінансову звітність до ДПІ подають лише мікропідприємства.

Малі підприємства подають квартальну фінансову звітність до органів статистики, при цьому якщо з податку на прибуток застосовується річний звітний період, то до податкових органів подавати квартальну фінансову звітність не потрібно.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ОРГАНІВ СТАТИСТИКИ

Проміжну (квартальну) фінзвітність складають за результатами першого кварталу, першого півріччя, дев'яти місяців (період фінансової звітності, коротший за повний фінансовий рік (**п. 4 МСБО 34**)). Відповідно до облікової політики фінзвітність може складатися за інші періоди.

Обов'язковою є лише річна фінзвітність (абз. 16 п. 2 Порядку №419):

- для мікропідприємств;
- для неприбуткових організацій;
- для платників ЄП третьої групи, які ведуть спрощений бухоблік відповідно до ПКУ;
- для новостворених підприємств.

Щодо останніх визначити належність підприємства до певної категорії можна лише за даними річної фінзвітності. Тобто якщо підприємство було створене 2020 року, то свою категорію воно визначає за даними фінзвітності за 2020 рік.

Увага! Малі підприємства (критерії наводяться у **ч. 2 ст. 2 Закону про бухоблік**) повинні складати проміжну фінзвітність.

ЩОДО ФІНЗВІТНОСТІ ДО ДПС

У 2020 році річний звітний період з податку на прибуток застосовують платники, річний дохід яких за 2019 звітний рік не перевищує 20 млн грн.

Отже, платники податку на прибуток, які складають декларацію щокварталу, мають разом із нею (у її складі) подати й додаток – фінзвітність за такий період.

У разі переходу на спрощену систему слід подати декларацію з прибутку за звітний період, що передує кварталу, з якого особа переходить на спрощену систему, протягом 40 к. д., наступних за останнім календарним днем звітного періоду.

Наприклад, ті, хто став «єдинником» з IV кварталу 2020 року, подають декларацію з прибутку за три квартали 2020 року разом із відповідною фінзвітністю.

СТРОКИ ПОДАННЯ

Проміжну (квартальну) фінзвітність подають:

- до органів статистики не пізніше 25 числа місяця, наступного за звітним кварталом;
- до ДПІ в терміни, передбачені для подання декларації з податку на прибуток підприємств.

ФОРМИ ФІНЗВІТНОСТІ

Для мікропідприємств, **малих підприємств**, непідприємницьких товариств та представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності, **крім тих**, що зобов'язані складати фінзвітність за міжнародними стандартами, встановлюється скорочена за показниками фінзвітність у складі балансу та звіту про фінансові результати (ч. 3 ст. 11 Закону про бухоблік).

Тож малі підприємства подають: Баланс (форма №1-м) та Звіт про фінансові результати (форма №2-м).

Середні та великі підприємства теж подають проміжну квартальну звітність за П(С)БО у складі Балансу та Звіту про фінрезультати (див. абз. 15 п. 2 Порядку №419).

Платники податку на прибуток, які складають фінзвітність за міжнародними стандартами, разом із декларацією подають проміжну фінзвітність, що складається або з повного комплексу фінзвітності (визначеного в МСБО 1), або з комплексу стислої фін звітності (складові повного комплексу фінансової звітності наведено у п. 5 МСБО 34, мінімальні компоненти проміжного фінансового звіту — у п. 8 МСБО 34).

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА НА ПІДПРИЄМСТВІ

Чи потрібен наказ про облікову політику малому підприємству?

Якою датою можна затвердити наказ про облікову політику, якщо підприємство створено раніше, але облікова політика не затверджувалась? І чи потрібно затверджувати її малому підприємству на спрощеній системі оподаткування?

Облікова політика потрібна будь-якому підприємству. Де-факто кожне підприємство, якому доводилося обирати одну облікову альтернативу з-поміж кількох дозволених, уже тим самим формує свою облікову політику, навіть якщо воно і не видає про це окремого наказу.

За звичайних умов наказ про облікову політику складають або на дату держреєстрації підприємства, або на початок будь-якого звітного року, – щоб застосовувати нову політику з початку нового звітного періоду. Проте на практиці може бути й інакше.

Для зміни облікової політики мають бути достатні підстави. Випадки, коли можна змінити облікову політику, зазначено у **п. 9 П(С)БО 6**:

- якщо змінюються статутні вимоги;
- якщо змінюються вимоги органу, який затверджує положення (стандарт) бухгалтерського обліку;
- якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства.

Наприклад, якщо підприємство в середині звітного періоду виявило, що поточна облікова політика не забезпечує достовірного відображення подій або операцій у фінансовій звітності, воно має змінити облікову політику таким чином, щоб виправити це.

Відповідно до **п. 11 П(С)БО 6** облікова політика застосовується щодо подій та операцій з моменту їх виникнення. Тобто в разі такої зміни облікової політики слід буде виправити всю минулу фінансову звітність, перерахувавши всі такі операції за новою обліковою політикою.

Якщо наказ про облікову політику не було затверджено, його краще затвердити з нового звітного року, тобто у перший робочий день січня.

Обов'язку щодо затвердження наказу про облікову політику немає, відповідальності за незатвердження – теж немає. Є лише відповідальність за неправильне ведення бухгалтерії та складання недостовірної фінзвітності, але правильно вести облік та складати достовірну фінзвітність можна і без затвердженого наказу про облікову політику.

Головне – приймати правильні та фахові рішення у тих випадках, в яких правила бухгалтерії передбачають вибір з-поміж кількох можливих альтернатив, і тим самим буде забезпечено достовірність фінансової звітності. Також важливо дотримуватися приписів п. 9 П(С)БО 6 і не змінювати раніше обраних альтернатив без достатніх на те підстав.

Кожне підприємство є унікальним, тож має складати облікову політику самостійно, з урахуванням своїх подій та операцій, а також професійного судження керівництва фахівців з обліку.

НОВА ФОРМА ЗВІТУ ПРО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Наказ Міністерства соціальної політики України від 27.08.2020 року №591 «Про затвердження форми звітності № 10-ПОІ (річна) «Звіт про зайнятість і працевлаштування осіб з інвалідністю» та Інструкції щодо її заповнення», зареєстрований в Міністерстві юстиції від 13.10.2020 р. за №1007/35290 набрав чинності з 27 жовтня через опублікування в Офіційному віснику від 27.10.2020 №84.

Наказом затверджено:

- нову **форму звітності №10-ПОІ (річна) «Звіт про зайнятість і працевлаштування осіб з інвалідністю»;**
- Інструкцію щодо заповнення форми звітності №10-ПОІ (річна) «Звіт про зайнятість і працевлаштування осіб з інвалідністю».

Нова форма №10-ПОІ (річна) вводиться в дію, починаючи зі звіту за 2020 рік.

Хто і коли подає цей звіт?

Форму звітності №10-ПОІ (річна) подають не пізніше ніж 1 березня року, наступного за звітним, підприємства, установи, організації, у тому числі підприємства, організації громадських організацій осіб з інвалідністю, фізичні особи, що використовують найману працю, – відділенню Фонду соціального захисту інвалідів за своїм місцезнаходженням.

ЩО ЗМІНИЛОСЯ ТА ЯК ЗАПОВНЮВАТИ Ф. №10-ПОІ?

Згідно з Інструкцією, форму №10-ПОІ (річна) заповнюють державною мовою підприємства, установи, організації, у тому числі підприємства, організації громадських організацій осіб з інвалідністю, фізичні особи, що використовують найману працю, в яких за основним місцем роботи працює вісім і більше осіб (далі – роботодавці).

Звіт підписується керівником і головним бухгалтером (за наявності такої посади). У звіті чітко і розбірливо має бути заповнено всі графи та рядки. Замість відсутніх даних проставляється прочерк. Виправлення підтверджується підписом керівника.

Роботодавці, які мають відокремлені підрозділи, належать до числа роботодавців, що повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, чи господарських об'єднань, створених з метою координації виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань, разом зі звітом надають до відділення Фонду соціального захисту інвалідів за своїм місцезнаходженням документи, визначені Порядком зарахування кількості робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю до виконання нормативу таких робочих місць, визначеного статтею 19 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (Порядком №70), а також перелік підприємств за формою згідно з додатком до звіту.

Адресна частина звіту та сітка кодів заповнюються роботодавцями за даними ЄДРПОУ.

Фізичні особи зазначають реєстраційний номер облікової картки платників податків чи серію (за наявності) та номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це контролюючий орган і мають відмітку в паспорті).

Також тепер у розділі "Коди організації-респондента" слід буде зазначати:

- ознаки неприбутковості відповідно до Реєстру неприбуткових установ та організацій,
- форми фінансування (бюджет - 1, госпрозрахунок - 2, за рахунок членських внесків - 3, змішана - 4).

Розділ «Кількість працівників та фонд оплати праці» також змінено. Щодо кількості працівників тут враховується розподіл за статтю (жінки та чоловіки), місцем проживання (місто або сільські населені пункти та селища міського типу), віком (від 18 до 35 років, від 35 до 60 років, понад 60 років).

У рядку **01** відображається середньооблікова кількість штатних працівників облікового складу за звітний рік, яка визначається відповідно до пункту 3.2 глави 3 **Інструкції зі статистики кількості працівників** з розподілом за статтю, віком та місцем проживання.

У рядку **02** відображається середньооблікова кількість штатних працівників за звітний рік, яким відповідно до чинного законодавства встановлено інвалідність, з розподілом за статтю, місцем проживання та віком. Якщо фізичній особі, яка використовує працю найманих працівників, відповідно до чинного законодавства встановлено інвалідність, вона збільшує показник рядка 02 на одиницю.

У рядку **03** відображається кількість осіб з інвалідністю - штатних працівників, які відповідно до нормативу робочих місць для забезпечення працевлаштування осіб з інвалідністю, повинні працювати на робочих місцях, створених роботодавцем. Показник рядка 03 для роботодавців, у яких працює від 25 осіб, визначається шляхом множення показника рядка 01 на 4%; для роботодавців, у яких працює від 8 до 25 осіб, дорівнює 1.

Дані щодо середньооблікової кількості штатних працівників облікового складу (рядок 01), середньооблікової кількості штатних працівників, яким відповідно до чинного законодавства встановлено інвалідність (рядок 02), та кількості осіб з інвалідністю, які повинні працювати на робочих місцях (рядок 03), відображаються в цілих одиницях. Якщо при обчисленні виникає дробове число, застосовується правило заокруглення до цілого: якщо після коми число від 1 до 4, заокруглення відбувається в бік зменшення, від 5 до 9 – в бік збільшення.

У рядку **04** відображається сума фактичних нарахувань із заробітної плати штатних працівників облікового складу, зазначених у рядку 01, за звітний рік. У рядку **05** відображається середньорічна заробітна плата штатного працівника.

У рядку **06** відображається сума коштів адміністративно-господарських санкцій, яку повинен сплатити роботодавець у разі невиконання нормативу.

КОЛИ ВПЕРШЕ ЗВІТУВАТИ ЗА НОВОЮ ФОРМОЮ?

За текстом наказу, нова форма та Інструкція **вводяться в дію, починаючи зі звіту за 2020 рік.**

Відповідно з 27 жовтня втрачає чинність **наказ Мінпраці від 10.02.2007 р. №42** «Про затвердження форми звітності №10-ПІ (річна) «Звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів» та Інструкції щодо заповнення форми звітності №10-ПІ (річна) «Звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів».

ПОДАТОК НА РЕПАТРІАЦІЮ: ЧИ МОЖНА СПЛАЧУВАТИ ЗА РАХУНОК УКРАЇНСЬКОЇ ФІРМИ

Чи можна в договорі з нерезидентом зазначити, що податок на репатріацію сплачуватиме українська сторона за власний кошт?

Зараз, після введення в дію Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві», у Податковому Кодексі України немає заборони прописувати в договорі з нерезидентом умову щодо сплати податку з таких доходів українською стороною.

До 23.05.2020 у ПКУ було встановлено табу для подібних формулювань у договорі з нерезидентами.

Обов'язок сплати податку на репатріацію

Будь-які доходи, отримані нерезидентом із джерелом їх походження з України, оподатковуються в порядку та за ставками, визначеними п. 141.4 ПКУ. Резидент, у т.ч. фізособа-підприємець, фізособа, яка провадить незалежну професійну діяльність, або суб'єкт господарювання (юрособа чи фізособа-підприємець), який обрав спрощену систему оподаткування, або інший нерезидент, що провадить господарську діяльність через постійне представництво на території України, які виплачують на користь нерезидента чи вповноваженої ним особи доходи, перелічені в пп. 141.4.1 ПКУ, із суми такого доходу зобов'язані утримати податок на репатріацію за ставкою 15%.

Податок, утриманий із нерезидента, сплачує резидент до бюджету під час виплати доходу нерезиденту й за його рахунок (пп. 141.4.2 ПКУ). У ПКУ зазначено, що такі правила діють, якщо міжнародні договори між Україною та країнами резиденції осіб, на користь яких здійснюються виплати, не вказують на інше.

Виняток – для податку з реклами, його нараховують «зверху» за ставкою 20% (пп. 141.4.6 ПКУ).

Резидент, який повинен сплатити податок на репатріацію, є податковим агентом. Податкові агенти фактично є платниками податку на прибуток щодо доходу нерезидента із джерелом походження з України та мають право й виконують обов'язки, установлені ПКУ для платників податків (п. 133.1, п. 18.2 ПКУ). А кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені ПКУ, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями ПКУ (п. 4.1 ПКУ).

Раніше, до 23.05.2020, у пп. 141.4.9 ПКУ чітко було вказано: у разі укладення договорів із нерезидентами **не дозволено включення до них податкових застережень, згідно з якими підприємства, що виплачують доходи, беруть на себе зобов'язання щодо сплати податків на доходи нерезидентів.**

Після внесення змін до ПКУ Законом № 466 зазначений вище підпункт виключили, тому зараз такої заборони немає. Щоправда, прямого дозволу в ПКУ це робити ми не знайдемо.

Але визначено: за пп. 141.4.2 ПКУ податок на репатріацію утримують, бо його сплачують за рахунок нерезидента, якщо інше не прописано в Міжнародному договорі. І лише податок із реклами нараховують за рахунок резидента (пп. 141.4.6 ПКУ).

Отже, передбачити в договорі, що сплачуватиме податок на репатріацію резидент, означає ігнорувати вимогу пп. 141.4.2 ПКУ (хіба інше говорить Конвенція). Тому наша порада: якщо українська сторона воліє взяти на себе витрати зі сплати податку, щоб «чистими» нерезидент отримав заплановану суму, то варто під час укладення контракту розрахувати й закріпити в ньому ціну договору вже з урахуванням «накинутого зверху» податку.

Проте уявімо, що в договорі нічого окремо не передбачили, виплатили суму без утримання податку (проігнорували чи ж забули утримати його за пп. 141.4.2 ПКУ), у такому разі діятиме спеціальне правило, як треба обчислити суму цього податку.

Згадане спецправило з'явилося 23.05.2020, і зводиться воно фактично до використання «натуркоефіцієнта».

За пп. 141.4.2 ПКУ, якщо дохід виплачують нерезидентіві в будь-якій формі, відмінній від грошової, або якщо податок на доходи нерезидента не було утримано з відповідного доходу під час виплати (у т.ч. під час виплат доходів, прирівняних ПКУ до дивідендів), такий податок підлягає нарахуванню та сплаті згідно з таким розрахунком:

$$Пс = СД \times 100 / (100 - СП) - СД, \text{ де:}$$

Пс — сума податку до сплати;

СД — сума виплаченого доходу;

СП — ставка податку, установлена пп. 141.4.2 ПКУ.

Тож, виходить, якщо не утримати податок із доходу нерезидента із джерелом походження з України (звісно, мовимо про той, який підлягав оподаткуванню), податок доведеться обчислити та сплатити вже за власний рахунок.

Зауважимо

Якщо в нормах Міжнародного договору прописані інші правила, керуючись ст. 3 ПКУ, якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж передбачені ПКУ, то застосовними є правила міжнародного договору. Підтверджує це й пп. 141.4.2 ПКУ.

Відповідно до п. 103.1 ПКУ застосування правил міжнародного договору України здійснюють шляхом:

- звільнення від оподаткування доходів із джерелом їх походження з України;
- зменшення ставки податку;
- повернення різниці між сплаченою сумою податку та сумою, яку нерезиденту необхідно сплатити згідно з міжнародним договором України.

Особа (податковий агент) має право самостійно застосовувати звільнення від оподаткування або зменшену ставку податку, передбачену відповідним міжнародним договором України на час виплати доходу нерезиденту, якщо такий нерезидент є бенефіціарним (фактичним) отримувачем (власником) доходу (коли цього вимагає Міжнародний договір) та резидентом країни, з якою укладено міжнародний договір України.

Застосування міжнародного договору України у частині звільнення від оподаткування або застосування пониженої ставки податку дозволено лише за умови надання нерезидентом особі (податковому агенту) документа, який підтверджує статус податкового резидента (п. 103.2 ПКУ).

Висновок: ПКУ прямо не передбачає права резидента взяти на себе тягар сплати податку на репатріацію. Але зараз і не містить чіткої заборони (як це було до 23.05.2020). Зважаючи на формулювання в пп. 141.4.2 ПКУ, податок сплачують за кошт нерезидента (виняток для реклами – нараховують зверху та сплачують за рахунок резидента).

Однак якщо це правило проігнорувати, тоді саме на плечі резидента ляже сплата податку виходячи з формули «натуркоефіцієнта», викладеної в пп. 1.141.4.2 ПКУ.

Відповідальність за неутримання та несплату податку на доходи нерезидента. Згідно з п. 127.1 ПКУ за ненарахування, неутримання та/або несплату (неперерахування) податків платником податків, у т.ч. податковим агентом, до або під час виплати доходу на користь іншого платника податків передбачено накладення штрафу в розмірі:

- 25% суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету;
- 50% суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету, якщо ті самі дії вчинені повторно протягом 1095 днів;
- 75% суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету, якщо такі дії вчинені протягом 1095 днів утретє та більше разів.

Відповідальність за погашення суми податкового зобов'язання чи податкового боргу, яка виникає внаслідок учинення таких дій, й обов'язок щодо погашення такого податкового боргу покладено на особу, визначену ПКУ, у т.ч. на податкового агента. Тим часом платник податку – отримувач таких доходів звільняється від обов'язків погашення цієї суми податкових зобов'язань або податкового боргу, крім випадків, установлених р. IV ПКУ.

Фахівці ДФСУ в роз'ясненні з категорії 102.18 розділу «Запитання – відповіді з Базы знань» ЗІР (zir.sfs.gov.ua) також наголошують:

«...до платника податку, який здійснює виплати доходу нерезиденту без утримання та внесення до бюджету податку з такого доходу, або який перерахував податок з доходів нерезидента до бюджету в повному обсязі, але пізніше терміну, застосовується штраф, передбачений ст. 127 ПКУ».

На карантинний період – з 1 березня 2020 року по останній день місяця закінчення карантину – звільнення від відповідальності за помилки з податку на прибуток, зокрема за ненарахування чи несплату цього податку (п. 521 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ). Тому якщо виплата доходу нерезиденту припадала на цей період, однак помилково податок не був сплачений або відображений у звітності – штраф за такий огріх не буде.

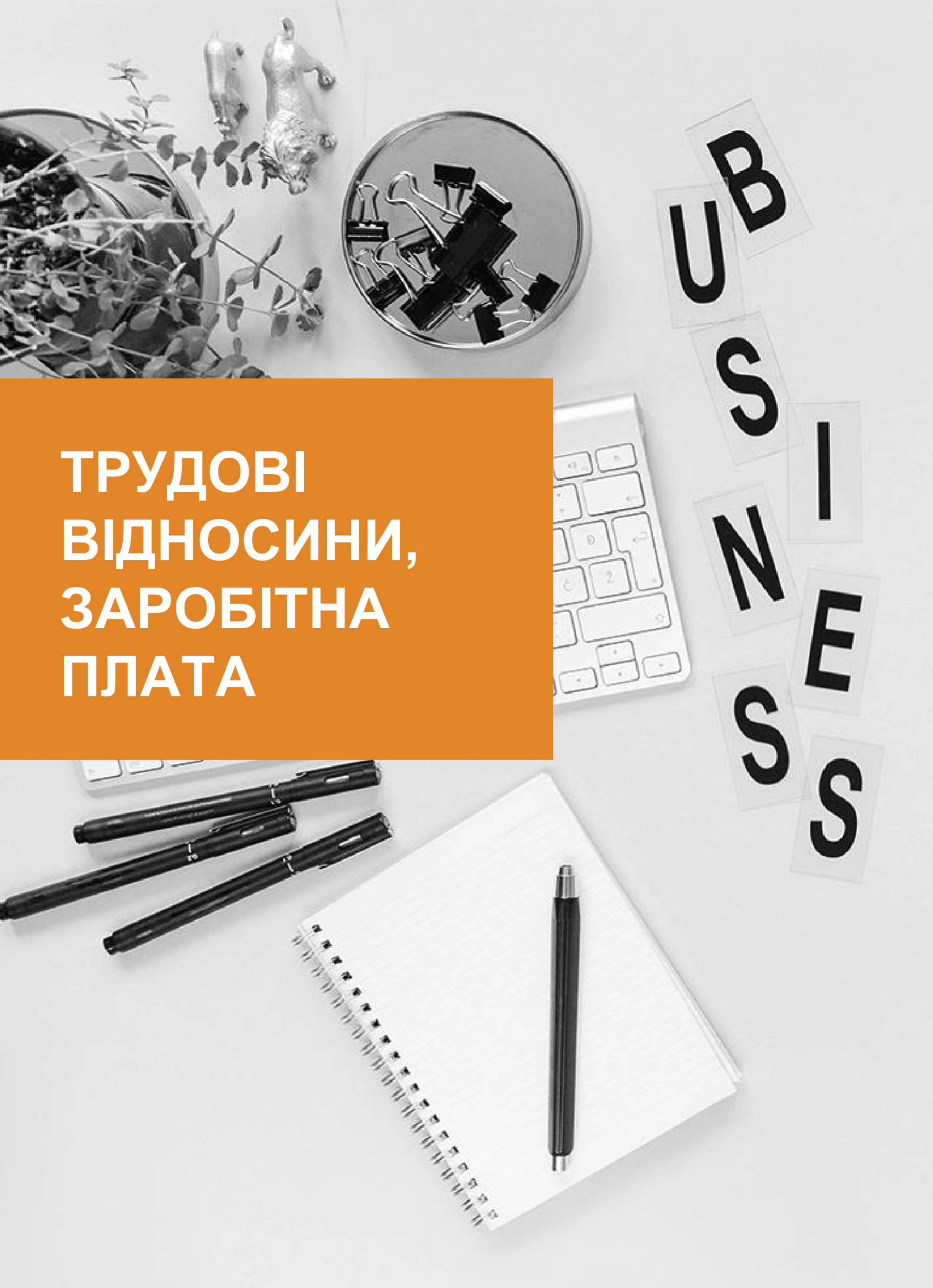
Особа, яка виплачує доходи нерезидентів, зобов'язана подавати до контролюючого органу звіт про виплачені доходи, утримані та сплачені до бюджету податку на доходи нерезидентів (п. 103.9 ПКУ). Функції такого звіту виконує додаток ПН до Декларації.

Зокрема, суму податків, які утримують під час виплати доходів (прибутків) нерезидентам за звітний (податковий) період, відображають у таблиці 1 «Розрахунок (звіт) податкових зобов'язань нерезидентів, якими отримано доходи із джерелом їх походження з України» додатка ПН та переносять до рядка 23 ПН такої Декларації.

Висновок:

У договорі з нерезидентом не слід передбачати, що податок на репатріацію сплачуватиме українська сторона за власний кошт. Адже в пп. 141.4.2 ПКУ зазначено саме про сплату за рахунок доходу, яку виплачують (тобто про утримання), виняток – податок з реклами (пп. 141.4.6 ПКУ).

Проте якщо виплата відбулася без утримання податку, його потрібно нарахувати за спеціальною формулою з пп. 141.4.2 ПКУ, фактично використати «натуркоефіцієнт» і заплатити за власний кошт.

ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ, ЗАРОБІТНА ПЛАТА

B
U

S

N

S

I

E

S

З 12 ГРУДНЯ СЕРЕДНЮ ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ РАХУЄМО ПО-НОВОМУ – ЗМІНИ ДО ПОРЯДКУ №100

Кабінет міністрів України постановою від 10.12.2020 р. №1213 вніс зміни до Порядку обчислення середньої заробітної плати (далі - Порядок №100).

Початок застосування нових правил – 12 грудня 2020 р., це дата опублікування Постанови № 1213 в «Урядовому кур'єрі» №243 від 12.12.2020. Основні зміни:

- **Порядок №100** поширено і на фізичних осіб-роботодавців;
- норми щодо коригування середньої заробітної плати у зв'язку зі збільшенням окладу виключено;
- перелік випадків застосування Порядку №100 оновлено;
- поняття «інша поважна причина» відсутності скасовано;
- введено вичерпний перелік виплат, які не враховуються до середнього заробітку.

Порядок №100 поширено і на фізосіб-роботодавців

Змінами, передбаченими до Порядку №100, серед суб'єктів господарювання (підприємства, установи і організації усіх форм власності), на яких поширюється його дія, є також ФОПи та фізичні особи, які в межах трудових відносин використовують працю найманих працівників.

Хоча на практиці фізособи-роботодавці цей Порядок застосовували і раніше.

Середню заробітну плату більше не коригуємо

З оновленого **Порядку №100**, виключено п. 10, в якому йшлося про застосування коефіцієнту коригування. Отже, зараз коригувати середню заробітну плату не потрібно, незважаючи на наявність підвищення окладів у розрахунковому періоді. Нарахування відпускних необхідно проводити без коригування на коефіцієнт збільшення окладу.

Оновлено перелік випадків застосування Порядку №100

У підпункт «а». п. 1 Розділу I Порядку №100 внесені зміни, якими збільшено перелік випадків застосування цього Порядку.

Раніше в Порядку №100 не було повного переліку видів відпусток, для оплати яких він застосовується.

Тепер встановлено, що цей Порядок застосовується у випадках надання усіх видів відпусток, передбачених законодавством (крім відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами).

Проте чомусь прибрали згадку про компенсацію за невикористану відпустку, та тим не менш у наступних нормах Порядку про компенсацію таки згадується.

Також згідно з нормами Порядку №100 розраховуватимемо середню заробітну плату за час службового відрядження, крім службових відряджень державних службовців. Звісно, виплачувати працівнику середній заробіток за час відрядження треба лише, якщо заробіток за окладом (тарифною ставкою) менший (цього вимагає **ст. 121 КЗпП**).

І ще цей Порядок застосовуватиметься для розрахунку середнього заробітку за час затримки виконання рішення суду.

Якщо перший робочий день на перше число місяця: суперечок більше не буде

Не один рік були суперечки між роботодавцями і контролерами, чи враховувати до розрахункового періоду місяць, якщо працівника прийнято на роботу не з першого числа місяця, але дата прийняття на роботу є першим робочим днем місяця. Тепер однозначно – враховуємо!

В абзаці другому **п. 2 Порядку №100** зазначено: якщо працівника прийнято (оформлено) на роботу не з першого числа місяця, проте дата прийняття на роботу є першим робочим днем місяця, то цей місяць враховується до розрахункового періоду як повний місяць.

3 Порядку прибрати згадку про «інші поважні причини» відсутності

Раніше в **Порядку №100** згадувалися «інші поважні причини» відсутності на робочому місці, але не наводився перелік таких поважних причин. Неможливо було визначити цей перелік й за іншими нормативними актами. А це впливало на розрахунок середньої заробітної плати.

Тепер внесено зміни в абзац шостий **частини 2 Порядку №100**. «Інші поважні причини» з нього прибрати, натомість цей абзац виглядає так: *«Час, протягом якого працівник згідно із законодавством не працював і за ним не зберігався заробіток або зберігався частково, виключається з розрахункового періоду».*

ЗАТВЕРДЖЕНО ВИЧЕРПНИЙ ПЕРЕЛІК ВИПЛАТ, ЯКІ НЕ ВРАХОВУЮТЬСЯ В РОЗРАХУНКУ

Перелік доходів працівників, які необхідно враховувати або не враховувати під час розрахунку середньої заробітної плати за Порядком № 100, зазнав кардинальних змін.

Пункт 3 Порядку тепер говорить, що при обчисленні середньої заробітної плати враховуються всі суми нарахованої заробітної плати згідно з законодавством та умовами трудового договору, крім визначених у пункті 4 цього Порядку.

При обчисленні середньої заробітної плати для оплати за час відпусток або компенсації за невикористані відпустки, до фактичного заробітку включаються виплати за час, протягом якого працівнику зберігається середній заробіток (за час попередньої щорічної відпустки, виконання державних і громадських обов'язків, службового відрядження, вимушеного прогулу тощо) та допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

Перелік виплат, що не враховуються до розрахунку середньої заробітної плати у всіх випадках розрахунку:

- виплати за виконання окремих доручень (одноразового характеру), що не входять в обов'язки працівника (за винятком доплат за суміщення професій і посад, розширення зон обслуговування або виконання додаткових обсягів робіт та виконання обов'язків тимчасово відсутніх працівників, а також різниці в посадових окладах, що виплачується працівникам, які виконують обов'язки тимчасово відсутнього керівника підприємства або його структурного підрозділу і не є штатними заступниками);
- одноразові виплати (компенсація за невикористану відпустку, матеріальна допомога, допомога працівникам, які виходять на пенсію, вихідна допомога тощо);
- компенсаційні виплати на відрядження і переведення (добові, оплата за проїзд, витрати на наймання житла, підйомні, надбавки, що виплачуються замість добових);
- премії за результатами щорічного оцінювання службової діяльності, за винаходи та раціоналізаторські пропозиції, за сприяння впровадженню винаходів і раціоналізаторських пропозицій, за впровадження нової техніки і технології, за збирання і здавання брухту чорних, кольорових і дорогоцінних металів, збирання і здавання на відновлення відпрацьованих деталей машин, автомобільних шин, введення в дію виробничих потужностей та об'єктів будівництва (за винятком цих премій працівникам будівельних організацій, що виплачуються у складі премій за результати господарської діяльності);
- грошові і речові винагороди за призові місця на змаганнях, оглядах, конкурсах тощо;
- пенсії, державна допомога, соціальні та компенсаційні виплати;
- літературний гонорар штатним працівникам газет і журналів, що сплачується за авторським договором;

- вартість безкоштовно виданого спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту, мила, змивних і знешкоджувальних засобів, молока та лікувально-профілактичного харчування;
- дотації на обіди, проїзд, вартість оплачених підприємством путівок до санаторіїв і будинків відпочинку;
- виплати, пов'язані з ювілейними датами, днем народження, за довголітню і бездоганну трудову діяльність, активну громадську роботу тощо;
- вартість безкоштовно наданих деяким категоріям працівників комунальних послуг, житла, палива та сума коштів на їх відшкодування;
- заробітна плата на роботі за сумісництвом (за винятком працівників, для яких включення її до середнього заробітку передбачено чинним законодавством);
- суми відшкодування шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я;
- доходи (дивіденди, проценти), нараховані за акціями трудового колективу і вкладками членів трудового колективу в майно підприємства;
- компенсація працівникам втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати;
- заробітна плата, яка нарахована за час роботи у виборчих комісіях, комісіях всеукраїнського референдуму;
- винагороди державним виконавцям;
- простій, оплачений з розрахунку 2/3 окладу (тарифної ставки).

Увага! Якщо базовий розрахунковий період – два місяці, то, крім зазначених виплат, також не враховуються виплати за час, протягом якого зберігається середній заробіток працівника (за час виконання державних і громадських обов'язків, щорічної і додаткової відпусток, відрядження, вимушеного прогулу тощо) та допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

НОВИЙ ПІДХІД ДО ВРАХУВАННЯ ПРЕМІЙ ДО СЕРЕДНЬОГО ЗАРОБІТКУ

Раніше порядок врахування премій та винагород був різним і залежав від періоду, за який ці виплати нараховані.

Але згадку про винагороду за результатами праці за рік («13-ту заробітну плату», як її часто називали), з **Порядку №100** взагалі прибрали. Натомість, зазначили новий й дуже специфічний підхід до врахування премій та інших багатомісячних виплат.

Як зазначено у абзаці третьому п. 4 Порядку, премії та інші виплати, які виплачуються за два місяці або більш тривалий період, при обчисленні середньої заробітної плати включаються шляхом додавання до заробітку кожного місяця розрахункового періоду частини, що відповідає кількості відпрацьованих робочих днів періоду (місяців), за які такі премії та інші виплати нараховані.

Така частина визначається діленням суми нарахованих премій та інших виплат на кількість відпрацьованих робочих днів періоду, за який вони нараховані, та множенням на кількість відпрацьованих робочих днів кожного місяця, що відноситься до розрахункового періоду для обчислення середньої заробітної плати.

Отже, зараз під час врахування квартальних і річних премій при обчисленні середньої заробітної плати для оплати за час відпусток потрібно буде також вираховувати відпрацьовані дні працівником, незважаючи на те, що відпускні рахуємо в календарних днях.

Такий підхід до розрахунку вимагає роз'яснення від Мінекономіки або Держпраці (на даний час немає).

ЯК РОЗРАХУВАТИ СЕРЕДНЮ ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ, ЯКЩО РОЗРАХУНКОВИЙ ПЕРІОД ВІДСУТНІЙ

Як і раніше, якщо у розрахунковому періоді у працівника не було заробітку, розрахунки проводяться з установлених йому в трудовому договорі тарифної ставки, посадового місячного окладу.

Якщо розмір посадового окладу є меншим від передбаченого законодавством розміру мінімальної заробітної плати, середня заробітна плата розраховується з установленого розміру мінімальної заробітної плати на час розрахунку.

У разі укладення трудового договору на умовах неповного робочого часу, розрахунок проводиться з розміру мінімальної заробітної плати, обчисленого пропорційно до умов укладеного трудового договору.

Якщо розрахунок середньої заробітної плати обчислюється, виходячи з посадового окладу чи мінімальної заробітної плати, то її нарахування здійснюється шляхом множення посадового окладу чи мінімальної заробітної плати на кількість місяців розрахункового періоду.

Проте формули, як саме рахувати середню заробітну плату з мінімальної заробітної плати, у **Порядку №100** не передбачається.

Роботодавцям доведеться самостійно визначити підхід до розрахунків у таких випадках.

Чекаємо на роз'яснення від Мінекономіки.

НОВА СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ ПРО БОРГИ ПО ЗАРОБІТНІЙ ПЛАТІ

Наказом від 21.07.2020 р. № 222 Державною службою статистики України запроваджено нову форму звітності «Звіт про заборгованість з оплати праці» (№ 3-борг (місячна)).

Подавати цей звіт будуть **юридичні особи** територіальному органу Держстату **не пізніше 7-го числа місяця, наступного за звітним**. Вперше ця звітність подається **за січень 2021 року**.

Показники форми № 3-борг включають дані про суми невиконаних нарахувань з оплати праці, кількість працівників, яким заборгували ці виплати, про суми невиконаної допомоги з тимчасової втрати працездатності.

Не є заборгованістю з виплати заробітної плати не виплачені до кінця місяця суми по розрахунках з оплати праці та суми невиконаної допомоги з тимчасової втрати працездатності, якщо строк здійснення таких розрахунків на підприємстві встановлено у тому самому місяці, за який проведені нарахування.

Невиконана сума нарахованої заробітної плати працівникам упродовж наступного місяця після встановленої на підприємстві дати її виплати є заборгованістю з виплати заробітної плати, інформація щодо якої відображається у відповідних рядках звіту.

Наприклад, якщо звіт за формою № 3-борг складений на 1 травня, то показники форми містять інформацію про суму повністю або частково не виплачених нарахувань з оплати праці за січень-березень звітного року та попередні періоди (звітного та попередніх років).

У разі відсутності на підприємстві заборгованості з виплати заробітної плати та виплат у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності у розділі 1 рядок 2000 містить позначку «V», а всі інші рядки форми не містять даних.

Детальні роз'яснення щодо заповнення форми № 3-борг затверджені наказом Держстату від 12 серпня 2020 року № 19.1.2-12/23-20.

ЧИ НАПРАВЛЯТИ ДПС ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПРИЙНЯТТЯ У РАЗІ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ ЦПХ З ФІЗОСОБОЮ?

Укладення договорів ЦПХ не регулюється ст. 24 КЗпП, внаслідок чого повідомлення про прийняття працівника на роботу за цивільно-правовою угодою не подається.

Державна податкова служба України повідомляє, що повідомлення про прийняття працівника на роботу подається власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом (особою) чи фізичною особою (крім повідомлення про прийняття на роботу члена виконавчого органу господарського товариства, керівника підприємства, установи, організації) до територіальних органів Державної податкової служби за місцем обліку їх як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за формою згідно з додатком до початку роботи працівника за укладеним трудовим договором одним із таких способів:

- засобами електронного зв'язку з використанням кваліфікованого електронного підпису відповідальних осіб відповідно до вимог законодавства у сфері електронного документообігу та електронних довірчих послуг;
- на паперових носіях разом з копією в електронній формі;
- на паперових носіях, якщо трудові договори укладено не більше ніж із п'ятьма особами.

Зокрема, постанову КМУ від 17.06.2015 р. №413 «Про порядок повідомлення Державній податковій службі та її територіальним органам про прийняття працівника на роботу» (далі – Постанова №413) було розроблено Мінсоцполітики відповідно до ч. 3 ст. 24 КЗпП, яка містить положення щодо укладення трудового договору.

Укладення договорів цивільно-правового характеру не регулюється ст. 24 КЗпП, внаслідок чого повідомлення про прийняття працівника на роботу за цивільно-правовою угодою не подається.

ДИРЕКТОР БЕЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ: ЧИ ТАК МОЖНА І ДЛЯ ЯКИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ЮРОСІБ

У разі «замороження бізнесу», виникає питання, чи може засновник або директор підтримувати існування підприємства (наприклад, подавати звітність) без заробітної плати?

Будь-яка праця має бути оплачена. Навіть якщо це підписання звітності один раз на рік.

Якщо з директором (навіть якщо він ще й засновник) уклали трудовий договір/контракт, то невиплата заробітної плати призведе до чималих штрафів. Причому директор відмовитися від заробітної плати не може. І на громадських засадах у такому разі він працювати не зможе.

Це означає, що залишити керівника без заробітної плати можна, тільки позбавившись від трудових відносин між ним і юрособою. Управління юрособою покладається на засновника (власника), при цьому не укладаючи трудовий договір з ним.

В такому випадку, якщо немає трудових відносин з тим, хто управляє юрособою, то заробітну плату юрособа виплачувати не зобов'язана.

Проте, для деяких організаційно-правових форм юросіб відмовитися від трудових відносин неможливо.

Для акціонерних товариств (АТ) – не можна. Директора АТ без заробітної плати залишити не можна. Відповідно до частини 5 статті 8 Закону України «Про акціонерні товариства» права й обов'язки членів виконавчого органу (тобто директора та дирекції) визначаються в тому числі в контракті.

Контракт – це особлива форма трудового договору (ч. 3 ст. 21 КЗпП).

Для приватних підприємств (ПП) – можна. ПП – керується тільки загальними нормами про юридичних осіб із Цивільного кодексу України (ЦКУ) і Господарського кодексу України (ГКУ).

Відповідно до ч. 4, 5 ст. 63, ч. 2 ст. 65 і ч. 4 ст. 128 ГКУ управління підприємством може здійснюватися безпосередньо власником або через керівника, який буде призначений таким власником/наглядовою радою.

Таким чином, управляти ПП власник може безпосередньо. Головне – передбачити таку можливість у статуті. Отже, і без заробітної плати його залишити можна.

Для товариств (ТОВ) – якщо дуже хочеться, то можна. Формально залишити ТОВ без директора (тобто не виплачувати йому заробітну плату) неможливо.

Так, на це товариство поширюються норми ч. 4 і 5 ст. 63, а також ч. 2 ст. 65 ГКУ. Але цього недостатньо, оскільки ТОВ передусім керуються Законом України «Про товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю». Виходячи з його норм товариство може управлятися тільки через виконавчий орган, бо:

- ст. 28 Закону про ТОВ безапеляційно заявляє, що одним з органів товариства є виконавчий. Застереження «у разі його створення» міститься у нормі тільки для наглядової ради;
- з директором товариство укладає договір (ч. 12 ст. 39 Закону про ТОВ). Хоча Закон про ТОВ говорить не лише про трудовий договір, але й побіжно згадує договір цивільно-правового характеру (ч. 7 ст. 39 Закону про ТОВ).

Але практика показує, що навіть ТОВ можуть покласти обов'язок з управління ними на засновника і не виплачувати йому заробітну плату.

Так, Мінсоцполітики в листі від 07.02.2012 р. № 113/13/84-12 вказувало на те, що спосіб винагороди може встановлюватися в статуті: «Вважаємо, що позиція повинна залишитися попередньою, адже проблема з ТОВ виникла задовго до появи Закону про ТОВ».

Суди також «за» те, щоб засновник управляв підприємством і без винагороди (див. постанову П'ятого апеляційного адмінсуду від 11.06.2020 р. у справі № 540/2480/19 [//reyestr.court.gov.ua/Review/89792067](https://reyestr.court.gov.ua/Review/89792067)).

Податківці теж побічно підтверджують це. На їх думку, засновник може підписувати і подавати звітність від імені ТОВ. Щоправда, тільки якщо діяльність на підприємстві не ведеться, штатні працівники відсутні, а дані про особу-підписанта внесені до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ЄДР) (див. лист ДФСУ від 01.06.2017 р. № 435/6/99-99-15-02-02-15/ІПК).

Також, можна не нараховувати ЄСВ, якщо на період тимчасового припинення діяльності підприємства функції керівника виконує засновник і установчі документи дозволяють не виплачувати за це будь-яку винагороду (див. 201.04.01 БЗ).

ЯК ПРАВИЛЬНО ОФОРМИТИ?

Тим, кому все-таки ситуація дозволяє застосувати подібну схему, перше, що потрібно зробити, – звільнити директора. Робимо це у звичайному порядку. Виходячи з роз'яснень, усіх співробітників раніше також було звільнено.

Подальша процедура залежить від того, чи є такий директор ще й засновником.

Із засновником (власником) ми не укладаємо новий трудовий договір/контракт, а також не включаємо його до штатного розпису. У такому разі, у юридичної особи з ним – не трудові відносини. Важливо, щоб така схема управління була передбачена в статутних документах. Для ТОВ можуть виникнути складнощі із внесенням подібних положень до статуту, адже, як ми вказали вище, з точки зору Закону про ТОВ, засновник не може безпосередньо управляти товариством.

Директор не є засновником. У цьому випадку потрібно:

- загальними зборами (власником) прийняти рішення про звільнення директора і передачу управління засновникові (власнику). Зазначити, що у зв'язку з призупиненням діяльності юрособи управління здійснюється засновником (власником). Уникайте при цьому формулювань: «засновник (власник) є директором» або «засновник (власник) виконує функції директора»;
- внести відомості про засновника до ЄДР;
- подати до банку перелік осіб, уповноважених розпоряджатися рахунком, зі зразками підпису засновника, щоб той міг, наприклад, сплачувати податки;
- подати до ДПСУ форму № 1-ОПП з позначкою «Відомості про особу, відповідальну за ведення бухгалтерського та/або податкового обліку» з відомостями про засновника в графі 10;
- оформити електронний підпис для засновника (якщо звітність подаватиметься в електронному вигляді).

Директор є засновником. Відмінності від попереднього алгоритму такі. Звертатися в цьому випадку до держреєстратора зі змінами даних про юрособу в ЄДР не має сенсу. Навіть якщо ви засновника звільните з посади директора, але передасте йому управління юрособою, в ЄДР такий засновник усе одно значитиметься керівником. Змінити найменування графі технічно не вийде.

Рішення про звільнення директора і покладання управління на засновника (власника) оформлюються рішенням загальних зборів (власника). Оскільки до реєстратора ми не звертаємося, то підписи на такому рішенні засвідчувати нотаріально не потрібно.

Якщо до звільнення директор-засновник був ще й особою, відповідальною за ведення бухобліку, то вважаємо, що формально форму № 1-ОПП подавати не потрібно. Адже по суті нічого не змінюється. Але деякі платники все ж перестраховуються і форму № 1-ОПП подають, додавши до неї рішення загальних зборів, у якому зазначено, що директор тепер у статусі засновника управляє юрособою.

В ЯКИХ ВИПАДКАХ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ ВИПЛАЧУЄТЬСЯ ВИХІДНА ДОПОМОГА?

У сьогоднішніх реаліях звільнення не за власним бажанням стає буденністю, тож для захисту працівника у разі втрати місця роботи функціонує такий інструмент як вихідна допомога.

Вихідна допомога – це державна гарантія, яка полягає в грошовій виплаті працівнику у випадках, передбачених законом, роботодавцем в колективному договорі або сторонами.

Положення про вихідну допомогу передбаченні ст. 44 КЗпП, в якій залежно від різної категорії підстав визначається різний розмір вихідної допомоги.

В цілому сукупність наведених в статті підстав дозволяє зробити висновок, що право на вихідну допомогу належить особам, які звільненні не за власним бажанням або їх звільнення спричинене умовами, що від них не залежать.

Працівникові виплачується вихідна допомога у розмірі не менше середнього місячного заробітку у випадку:

- припинення трудового договору у разі відмови працівника від переведення на роботу в іншу місцевість разом з підприємством, установою, організацією, а також відмови від продовження роботи у зв'язку із зміною істотних умов праці (п. 6 ст. 36 КЗпП);
- розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу при змінах в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників (п. 1 ст. 40 КЗпП);
- розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу у разі виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі внаслідок недостатньої кваліфікації або стану здоров'я, які перешкоджають продовженню даної роботи, а так само в разі відмови у наданні допуску до державної таємниці або скасування допуску до державної таємниці, якщо виконання покладених на нього обов'язків вимагає доступу до державної таємниці (п. 2 ст. 40 КЗпП);

- розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу при поновленні на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу (**п. 6 ст. 40 КЗпП**).

Сума вихідної допомоги може визначатись колективним договором, але розмір такої грошової допомоги не може бути меншим тримісячного середнього заробітку.

Колективний договір може визначати розмір вихідної допомоги у випадку порушення власником або уповноваженим ним органом законодавства про працю, колективного чи трудового договору (тобто коли розірвання трудового договору настало з ініціативи працівника згідно зі **ст. 38, ст. 39 КЗпП**, але цей розмір теж не може бути меншим тримісячного середнього заробітку.

У разі розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу при припиненні повноважень посадових осіб працівнику належить вихідна допомога у розмірі не менше ніж шестимісячний середній заробіток.

Окрема підстава та розмір вихідної допомоги передбачені для сезонних та тимчасових працівників. Окрім підстав передбачених у ст. 44 КЗпП, підставою для виплати є розірвання трудового договору при призупиненні робіт на підприємстві.

Вихідна допомога для сезонних працівників виплачується у розмірі тижневого середнього заробітку, а для тимчасових працівників – у розмірі триденного середнього заробітку.

Стаття 44 КЗпП визначає мінімальний, але обов'язковий рівень для надання вихідної допомоги. Для того, щоб бути конкурентним на ринку роботодавець може передбачити, окрім обов'язкових підстав для виплати вихідної допомоги, інші підстави вихідної допомоги, які входять до соціального пакету підприємства чи організації, або збільшити її розмір.

Зокрема, у трудовому договорі можна додатково передбачити інші підстави чи розмір виплати вихідної допомоги.

Проте у ньому не можна заперечувати передбачені законом підстави чи встановлювати менший розмір, оскільки згідно із **ст. 9 КЗпП** такий трудовий договір погіршуватиме становище працівника і як наслідок вважатиметься недійсним.

Згідно із **ст. 116 КЗпП** виплата вихідної допомоги проводиться разом з усіма іншими сумами, що належать працівнику від підприємства, установи, організації, в день звільнення або не пізніше наступного дня після пред'явлення звільненим працівником вимоги про розрахунок, якщо працівник в день звільнення не працював.

Обчислення вихідної допомоги здійснюється відповідно до Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого **постановою КМУ від 08.02.1995 р. №100** (далі – Порядок №100).

Джерело: Держпраці у Полтавській області

ЗАЯВА НА ВІДПУСККУ В ЕЛЕКТРОННОМУ ВИГЛЯДІ: ЧИ МОЖНА НАДСИЛАТИ?

Порядок роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання, затверджений **наказом Мін'юсту №1886/5**.

Також, основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів в Україні встановлює **Закон «Про електронні документи та електронний документообіг» № 851-IV**.

За **п. 5 Порядку № 1886/5**, якщо підприємство планує вводити електронний документообіг, потрібно в такому випадку розробити власну Інструкцію з діловодства, яка буде містити порядок електронного документообігу на підприємстві, у тому числі вимоги щодо найменування та зберігання електронних документів. Норми такої інструкції повинні відповідати нормам законодавства, зокрема, Порядку №1886/5.

Як зазначається в **ч. I розділу III Інструкції №1886/5**, порядок організації електронного документообігу визначається інструкцією з діловодства установи з урахуванням вимог нормативно-правових актів у сфері діловодства, а також технічних і програмних засобів, що функціонують в установі.

В установах номенклатурою справ передбачається конкретний комплекс документів, що за правовим статусом установи, компетенцією посадової особи можуть створюватись як оригінали у формі електронних документів відповідно до законодавства.

Електронний документ має бути оформлений за загальними правилами документування і мати реквізити, що встановлені для аналогічного документа з паперовим носієм інформації.

Оформлення реквізитів організаційно-розпорядчих електронних документів здійснюється електронними засобами документування інформації з урахуванням вимог Національного стандарту України «Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. ДСТУ 4163-2003», затвердженого **наказом Держкомітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 07.04.2003 р. №55**.

Щодо особових справ працівників та кадрової документації

Тут слід звернути увагу на **п. 4 розділу I Інструкції №1886/5**, установи зобов'язані створювати документи постійного та тривалого (понад 10 років) зберігання у двох формах: паперовій, електронній.

Створення документів з кадрових питань (особового складу) в електронній формі погоджується з відповідною державною архівною установою, архівним відділом міської ради.

Відповідно до статей 493-в, 495, 499 **Переліку №578/5**, особові справи та особові картки мають зберігатися в архіві організації протягом 75 років після звільнення працівників, а отже, – належать до документів тривалого строку зберігання, на які поширюється вимога п. 4 розділу 1 Порядку №1886/5.

Отже, **особові справи та інша кадрова документація, строк зберігання якої понад 10 років, слід зберігати у двох формах – паперовій та електронній – у випадку переходу організації на електронний документообіг.**

Щодо заяв працівників

Кваліфікований електронний підпис має таку саму юридичну силу, як і власноручний підпис, та має презумпцію його відповідності власноручному підпису (**п. 4 ст. 18 Закону «Про електронні довірчі послуги»**).

Законодавство не містить обмежень щодо використання власноручного підпису на рівні з кваліфікованим електронним підписом (КЕП). Передбачте таку особливість в інструкції з діловодства підприємства.

Оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, зокрема з електронним підписом працівника (**ч. 1 ст. 7 Закону №851-IV**). Без них він не може бути підставою для обліку і не має юридичної сили.

Заява працівника, передана у вигляді електронного документа з кваліфікованим електронним підписом (КЕП) на електронну адресу підприємства, вважається документом, який має юридичну силу.

Та якщо працівники не будуть отримувати КЕП для підписування заяв, а будуть просто надсилати відскановані копії заяв на електронну адресу, вони повинні будуть також обов'язково передавати оригінали заяв у відділ кадрів.

ВИПЛАТА ДИВІДЕНДІВ ЗАСНОВНИКУ ТОВ НА ЄДИНОМУ ПОДАТКУ

Прийняття рішення про виплату дивідендів

У загальному випадку емітент корпоративних прав, який приймає рішення про виплату дивідендів своїм акціонерам (власникам) крім випадків, передбачених **пп. 57.1-1.3 ПКУ**, нараховує та вносить до бюджету авансовий внесок із податку на прибуток.

Обов'язок з нарахування та сплати авансового внеску за ставкою 18% покладається на будь-якого емітента корпоративних прав (крім платників єдиного податку), що є резидентом, незалежно від того, чи користується такий емітент пільгами із сплати податку, передбаченими ПКУ, чи у вигляді застосування ставки податку іншої, ніж встановлена **пп. 136.1 ПКУ**.

Отже, емітенти корпоративних прав – платники єдиного податку-юридичні особи при виплаті дивідендів своїм акціонерам (власникам) не сплачують до бюджету авансові внески з податку на прибуток.

Тобто, платники єдиного податку (III та IV груп) не нараховують та не сплачують до бюджету авансові внески з податку на прибуток при виплаті дивідендів.

Зазначена норма діє з 01.01.2018 р. та передбачена **пп. 57.1-1.2 ПКУ**.

Рішення про розподіл чистого прибутку та виплату дивідендів приймається на загальних зборах учасників ТОВ. Відповідно воно оформлюється протоколом. У **ст. 60 Закону про господарські товариства** вказано, що голова зборів учасників ТОВ організовує ведення протоколу.

Далі директор (або дирекція чи інший виконавчий орган товариства) видає наказ про виплату дивідендів на підставі рішення загальних зборів учасників. Згідно з їхньою економічною сутністю, дивіденди нараховуються та виплачуються лише за умови наявності прибутку за той звітний період, за який виплачуються дивіденди.

Отже, максимальною сумою нарахованих дивідендів може бути розмір прибутку за відповідний період, за який виплачуються дивіденди. При цьому можна нараховувати та виплачувати дивіденди і в меншій сумі, ніж накопичений прибуток.

ОПОДАТКУВАННЯ

Відповідно до пп. 170.5.2 ПКУ, будь-який резидент, який нараховує дивіденди фізособам, є податковим агентом. Пасивні доходи у вигляді дивідендів включаються до складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу фізичної особи, як наслідок, оподатковуються ПДФО та військовим збором.

Дивіденди, виплачені платниками єдиного податку фізичним особам, оподатковуються за ставкою 9% (пп. 167.5.4 ПКУ). Крім того, дивіденди оподатковуються військовим збором за ставкою 1,5%.

У кварталі нарахування та виплати, дивіденди та утримані з них ПДФО і військовий збір підприємству-емітенту слід відобразити у податковому розрахунку за формою №1ДФ. Згідно з Порядком його заповнення, доходи фізосіб у вигляді дивідендів, відображаються за ознакою доходу «109».

Щодо військового збору, то дивіденди, нараховані на користь фізичних осіб – резидентів (нерезидентів), включаються до загального місячного оподатковуваного доходу платника податку. Тому такий дохід підлягає оподаткуванню військовим збором за ставкою 1,5%.

Сплата ПДФО та військового збору до бюджету відбувається одночасно з виплатою дивідендів. Банки приймають платіжні документи на виплату доходу лише за умови одночасного подання розрахункового документа на перерахування ПДФО до бюджету. При цьому існують деякі нюанси:

- ПДФО та ВЗ сплачуються до бюджету протягом трьох банківських днів, що настають за днем такого нарахування (виплати, надання), якщо оподатковуваний дохід надається у негрошовій формі чи виплачується готівкою з каси податкового агента;
- не пізніше 30-го числа місяця, що настає за місяцем нарахування, якщо оподатковуваний дохід нарахований, але не виплачений (не наданий) фізичній особі.

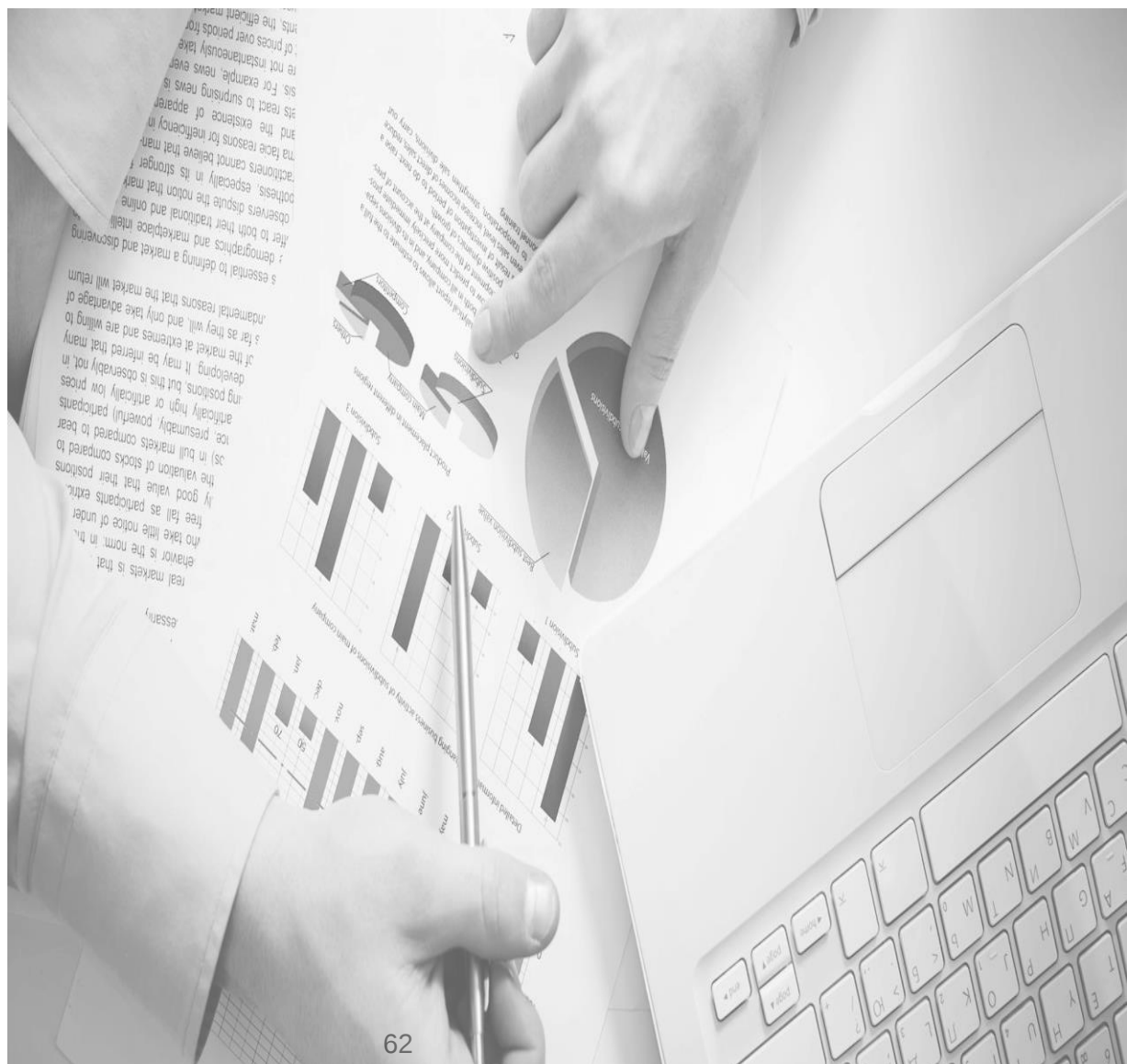
Пунктом 14 розділу II постанови КМУ №1170 передбачено, що доходи за акціями та інші доходи від участі працівників у власності підприємства (дивіденди, відсотки, виплати за паями) не є базою для нарахування єдиного внеску. З огляду на це, на суму дивідендів як для працівників підприємства, так і для тих учасників товариства, які не є працівниками такого підприємства, ЄСВ не нараховується.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

На рахунку 44 ведеться облік нерозподілених прибутків чи непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного в поточному році прибутку.

У бухгалтерському обліку використання прибутку на виплату дивідендів буде відображено так:

- нарахування дивідендів проведенням Дт 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» Кт 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами»;
- водночас, наприкінці року слід зробити проведення Дт 441 «Прибуток нерозподілений» Кт 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді»;
- утримання ПДФО чи податку з доходів нерезидента (якщо засновником є юрособа-нерезидент) – Дт 671 Кт 641;
- утримання військового збору (якщо засновником є фізособа) – Дт 671 Кт 642;
- виплата дивідендів засновнику – Дт 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами» Кт 311 (26, 28, якщо прийнято рішення про виплату майном).

The background of the entire page is a high-contrast, black and white silhouette of a person's head and shoulders in profile, facing left. The person is holding a laptop, with their hand visible on the keyboard. Overlaid on this silhouette are various semi-transparent digital graphics, including line graphs, bar charts, and circular data visualizations, suggesting a theme of data analysis or technology. A solid orange rectangular block is positioned on the left side, containing the title text in white.

ПЕРЕВІРКИ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ

«САМОШТРАФ» НЕ Є ПОДАТКОВОЮ РІЗНИЦЕЮ

ДПСУ на офіційному веб-порталі опублікувала нові Довідник податкових пільг №100/1 що є втратами доходів бюджету, та Довідник інших податкових пільг №100/2 станом на 01.10.2020 року.

Врахування сум штрафів та пені, нарахованих відповідно до пп. 50.1 ПКУ, при визначенні об'єкта оподаткування з податку на прибуток підприємств не передбачено.

Відповідно, **ніяких коригувань фінрезультату до оподаткування на суму самостійно нарахованого штрафу та пені, при самостійному виправленні помилок, не проводять.**

Такі суми відображаються при формуванні фінансового результату за правилами бухгалтерського обліку.

***Джерело:** ДПС у Запорізькій області*

ФОРМА №20-ОПП НА ЛЕГКОВИЙ АВТОМОБІЛЬ

Чи потрібно подавати форму № 20-ОПП з інформацією про минулі дії: придбання і передачу авто в оренду? Чи буде штраф?

Відповідно до п. 8.4 Порядку №1588, повідомлення про об'єкти оподаткування або об'єкти, пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність, за формою № 20-ОПП подається протягом 10 робочих днів після їх реєстрації, створення чи відкриття до контролюючого органу за основним місцем обліку платника податків.

У повідомленні за формою № 20-ОПП надається інформація про всі об'єкти оподаткування, що є власними, орендованими або переданими в оренду.

Таким чином, підприємство мало подавати форму № 20-ОПП як на момент придбання автомобіля, так і на момент передачі його в оренду. Якщо воно цього не зробило, за неподання загрожує штраф відповідно до пп. 117.1 ПКУ, в розмірі 1020 грн.

Але тут варто зважати на строки давності.

Відповідно до пп. 114.1 ПКУ, граничні строки застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) до платників податків відповідають строкам давності для нарахування податкових зобов'язань, визначеним статтею 102 ПКУ (не пізніше закінчення 1095 дня, що настає за днем граничного строку подання податкової декларації).

У разі, період, в якому потрібно було вперше подати інформацію в формі № 20-ОПП про придбання авто, вже за межею строку давності, то немає підстав для штрафування. У разі, якщо строк давності інформації про оренду ще не вийшов і якщо при перевірці встановлять це порушення, за нього можуть оштрафувати.

Варто сказати, що наведений штраф передбачено за неподання форми у встановлений строк. Тобто, штраф належить і за неподання, і за несвоєчасне подання. Тому, якщо підприємство таки подасть форму зараз, йому може загрозувати штраф за несвоєчасне подання.

РИЗИКОВІ ПЛАТНИКИ ПОДАТКІВ ТА ЇХНІ КОНТРАГЕНТИ: ЯК ДПС СКЛАДАЄ ПЛАН ПЕРЕВІРОК?

Міністерство фінансів України за поданням органів ДПС періодично переглядає та оновлює критерії для відбору платників податків для проведення планових перевірок. При цьому враховується чинна судова практика та норми ст. 205 ККУ щодо фіктивності підприємництва.

Мінфін **наказом від 07.09.2020 р. №548** (zareestrovaniy v Min'yosti 29.10.2020 p. za **№1064/35347**) виклав у новій редакції Порядок формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків.

Серед змін у переліку критеріїв відбору платників податків для проведення перевірок – критерії щодо фіктивних операцій та ризикового характеру діяльності контрагентів. Такі критерії присутні як при відборі до перевірок юросіб, так і фізосіб-підприємців.

ЯКІ КРИТЕРІЇ ВИЛУЧЕНО? ХТО ДО ПЛАНУ ПЕРЕВІРОК НЕ ПОТРАПИТЬ?

З переліку критеріїв відбору платників податків-юросіб високого ступеня ризику виключено наявність інформації правоохоронних органів, структурних підрозділів органів ДФС про ухилення від оподаткування та/або щодо взаємовідносин із платниками податків (п. 5 розділу III Порядку №524), стосовно яких розпочато досудове розслідування у кримінальних провадженнях, які пов'язані:

- з фіктивним підприємництвом;
- з ухиленням від сплати податків, зборів (платежів), єдиного внеску та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Які наслідки це матиме?

До цього платники податків, які потрапили під перевірки, в актах перевірок читали обґрунтування виявлених порушень. І ось в них податківці часто цитували витяги з ухвал, наприклад:

«...У ході досудового розслідування встановлено, що учасниками організованої групи були зареєстровані або перереєстровані на підставних осіб ряд підприємств та, на даний час використовують групу транзитно-конвертаційних підприємств в тому числі: ТОВ "____" (код ЄДРПОУ:____), ТОВ "____" (код ЄДРПОУ:____), та інші, з метою прикриття незаконної діяльності, шляхом використання їх реквізитів та банківських рахунків у злочинних схемах зі створення штучної документальної видимості здійснення фінансово-господарських операцій для незаконного завищення валових витрат з податку на прибуток підприємств та податкового кредиту з податку на додану вартість підприємствам реального сектору економіки. Також на банківські рахунки вказаних суб'єктів господарської діяльності з ознаками «фіктивності» перераховувалися грошові кошти реально діючих підприємств за нібито надані послуги, виконані роботи чи поставлені товари з метою переведення грошових коштів у готівкову форму та повернення їх клієнтам за вирахуванням певних відсотків...»

Враховуючи цю інформацію, контролери доходили висновку, що ТОВ, вказані в ухвалі слідчого судді, створювали штучну видимість здійснення господарських операцій шляхом формального складення первинних документів, які не супроводжувалися дійсним рухом активів у процесі виконання операцій. І такі факти та обставини в результаті ставали підставою для визнання безпідставно віднесення суми ПДВ до податкового кредиту за період, що перевірявся.

ЯК ІЗ ЦИМ БОРОТИСЯ?

Якщо щодо вас, як платника податків, розпочато досудове розслідування щодо фіктивної діяльності або несплати податків, до плану перевірок, складеного за новими правилами, ви не потрапите.

Проте сам факт наявності такого розслідування все ж таки може з'явитися у акті податкової перевірки, як підстава для невизнання витрат або податкового кредиту. Тому у позовах до суду платники вказували на декриміналізацію ст. 205 КК України.

Нагадаємо, що **Законом України від 18.09.2019 р. №101** з 25.09.2019 р. з Кримінального кодексу України виключена ст. 205, яка передбачала кримінальну відповідальність за фіктивне підприємництво, тобто створення або придбання юридичних осіб з метою прикриття незаконної діяльності або здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона.

Отже, посилання в актах перевірки, призначених після 25.09.2019 р., на кримінальні провадження не можуть бути доказом відсутності реального характеру господарських операцій. Як не може братись до уваги й пояснення керівників юридичних осіб про непричетність до реєстрації юридичної особи в ЄДР та до фінансово-господарської діяльності.

Щодо досудових розслідувань зауважимо, що слідчі мають право «ділитись» з податківцями будь-якою інформацією, отриманою під час досудового розслідування. І остання може бути врахована під час збору та обробки податкової інформації органами ДПС (зокрема, й для складення запитів). Проте така інформація не може бути підставою для відбору платників податків для проведення перевірок!

Адже Верховний Суд у постанові від 27.03.2018 р. у **справі №816/809/17** звернув увагу, що сам факт порушення кримінальної справи та отримання свідчень (пояснень) посадових осіб господарюючих суб'єктів у рамках такої кримінальної справи, не є беззаперечним фактом, що підтверджує відсутність реальних правових наслідків усіх господарських операцій, проведених позивачем та його контрагентами.

Верховний Суд також зауважує, що під час проведення господарських операцій платник податків може бути й необізнаним щодо дійсного стану правосуб'єктності своїх контрагентів і реально отримати від них товари (роботи чи послуги), незважаючи на те, що контрагенти можливо і мають наміри щодо порушення податкового законодавства.

Дійсно, навіть ухвали про доступ до речей та документів, які в результаті призводять до вилучення окремих документів фінансово-господарської діяльності по ряду контрагентів, жодним чином не свідчать про припинення господарської діяльності контрагента чи неможливість здійснення реальної поставки товару, надання послуг чи виконання робіт.

Виключено такий критерій для відбору до плану податкових перевірок, як *«розпочато досудове розслідування у кримінальних провадженнях, які пов'язані з фіктивним підприємництвом»*. Самі ж юридичні особи, які мають ознаки фіктивності, все ж залишені у переліку відбору до перевірки з високим ступенем ризику.

Та навіть, якщо вас не включили до плану перевірок, інформація щодо наявності кримінальних проваджень може стати підставою для направлення запитів з вимогою надання копій первинних документів та пояснень платників податків. І якщо не відповісти на цей запит, це може призвести до позапланової перевірки.

ПЕРЕВІРИТИ ВАС МОЖУТЬ І ЧЕРЕЗ РИЗИКОВОГО КОНТРАГЕНТА

Також уваги заслуговує такий критерій високого ступеня ризику відбору юридичних осіб до проведення планових перевірок як **наявність інформації в судових рішеннях за ст. 191, 212, 368 КК України про ризиковий характер діяльності контрагентів платника податків.**

Йдеться про кримінальні провадження, внесені в Єдиний реєстр досудових розслідувань (далі – ЄРДР) за такі правопорушення як:

- привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (**ст. 191 КК України**),
- ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (**ст. 212 КК України**, ухилення від сплати ЄСВ за **ст. 212-1 КК України** тут не згадуються),
- прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (**ст. 368 КК України**).

Отже, якщо щодо ваших контрагентів наявні в ЄРДР кримінальні провадження, то платники податків, які мають відповідні господарські відносини з такими контрагентами, перші потрапляють у план-графік проведення планових перевірок за ризиковим характером діяльності контрагентів платника податків.

До речі, зверніть увагу: наведені критерії високого ступеня ризику за ст. 191, 212, 368 КК України визначені й для платників податків-фізосіб (**п.4 розділу IV Порядку №524**).

На жаль, уникнути цієї підстави для планової перевірки важко. Адже знати таку інформацію щодо своїх контрагентів платники податків не можуть: інформація, яка вноситься до ЄРДР, є закритою для госпсуб'єктів.

Дізнатись про це опосередковано можна з ухвал слідчих суддів, тому варто переглядати інформацію на **вебсайті Єдиного державного реєстру судових рішень** та вимагати за необхідності відповідні пояснення під час або після встановлення ділових відносин з господарськими суб'єктами. Це не є запорукою відсутності уваги з боку податкових органів, проте надасть можливість ретельніше підготуватися до перевірок та зробити заготовки з пояснень на випадок отримання податкових запитів.

ПЕРЕВІРКИ ПРИЗНАЧАТИМУТЬСЯ ЗА ІНФОРМАЦІЮ ВІД ДЕРЖФІНМОНІТОРИНГУ

До критеріїв відбору платників податків – юридичних осіб до плану перевірок з питань правильності обчислення, повноти та своєчасності сплати ПДФО, ВЗ та ЄСВ високого ступеня ризику доданий такий критерій як *«наявність інформації правоохоронних органів, структурних підрозділів органів ДПС та іншої податкової інформації, одержаної у встановленому Кодексом порядку, що свідчить про ухилення від сплати належних сум»*.

Щодо цих інших джерел інформації, яку можуть отримувати податківці, слід враховувати, що починаючи з 2020 року додається ще один – Держфінмоніторинг.

Держфінмоніторингом на постійній основі приділяється увага аналізу підозрілих транзакцій щодо відмивання коштів, які мають ознаки податкових злочинів. У зв'язку з цим вже здійснено ряд широкомасштабних фінансових розслідувань, результатом яких стало направлення узагальнених матеріалів до правоохоронних органів. І більша їх частина наразі стосується операцій з готівкою.

Наразі будь-які відомості, які потрапляють до Держфінмоніторингу та, згодом, потраплять до правоохоронних органів, неодмінно стануть приводом для аналізу такої інформації органами ДПС та врахування її при формуванні плану-графіку податкових перевірок. Хоча, в окремих випадках, чекати і проводити перевірку за строками, зазначеними у плані, податківці не будуть – платникам податків варто очікувати запити за приписами **пп. 78.1.1 ПКУ** і термінового призначення позапланової перевірки.

ЯК РЕАГУВАТИ НА ЗАПИТИ ПОДАТКОВОЇ ПРО НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

ЧИ МАЮТЬ ПРАВО ПОДАТКІВЦІ НАДСИЛАТИ ЗАПИТ

Так, мають. Відповідні повноваження передбачені відразу в нормах ПКУ, зокрема: пп. 20.1.3, пп. 20.1.6, пп. 72.1.6.

Підстави для надсилання запиту та процедура його направлення регламентовані ст. 73 ПКУ та Порядком періодичного подання інформації органам державної податкової служби та отримання інформації зазначеними органами за письмовим запитом, затвердженим Постановою КМУ від 27.12.2010 №1245 (Порядком № 1245).

Водночас контролюючі органи можуть надсилати запит лише за наявності однієї з підстав, перелік яких наведено в п. 73.3 ПКУ.

Зокрема, цими підставами є такі:

- за результатами аналізу податкової інформації, отриманої в установленому законом порядку, виявлено факти, які свідчать про порушення платником податків податкового, валютного законодавства, законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, а також іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи;
- для визначення відповідності умов контрольованої операції принципу «витягнутої руки» під час здійснення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням відповідно до ст. 39 ПКУ та/або для визначення рівня звичайних цін у випадках, визначених ПКУ;
- виявлено недостовірність даних, що містяться в податкових деклараціях, поданих платником податків;

- щодо платника податків подано скаргу про ненадання таким платником податків:
 - податкової накладної покупцеві або про допущення продавцем товарів/послуг помилок під час зазначення обов'язкових реквізитів податкової накладної, передбачених п. 201.1 ПКУ, та/або порушення продавцем/покупцем граничних строків реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних податкової накладної та/або розрахунку коригування;
 - акцизної накладної покупцеві або про порушення порядку заповнення та/або порядку реєстрації акцизної накладної;
- у разі проведення зустрічної звірки;
- виявлено недостовірність даних, що містяться у звіті про підзвітні рахунки, поданому фінансовим агентом;
- отримано повідомлення від компетентного органу іноземної держави, з якою Україною укладено міжнародний договір, що містить положення про обмін інформацією для податкових цілей, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або укладених на їх підставі міжвідомчих договорів, про виявлення таким органом помилок, неповних або недостовірних даних, наданих фінансовим агентом щодо підзвітного рахунка особи, яка є резидентом відповідної іноземної держави, або про невиконання фінансовим агентом зобов'язань, передбачених таким міжнародним договором;
- в інших випадках, визначених ПКУ.

ОБОВ'ЯЗКОВІ РЕКВІЗИТИ ПОДАТКОВОГО ЗАПИТУ

Окрім наявності передбаченої **ПКУ** підстави для надсилання запиту, останній, аби бути законним, повинен відповідати також низці вимог щодо його оформлення та надсилання платникові податків, які наведені в **п. 73.3 ПКУ** та **п. 10 Порядку № 1245**.

Зокрема, запит повинен містити:

- посилання на норми закону, відповідно до яких контролюючий орган має право на отримання такої інформації;
- підставу для надіслання запиту (з наведеного вище переліку) із зазначенням інформації, яка це підтверджує;
- перелік інформації, яку запитують, і перелік документів, які пропонується надати;
- печатку контролюючого органу.

Запит щодо отримання податкової інформації від платників податків й інших суб'єктів інформаційних відносин оформлюють на бланку органу державної податкової служби, а підписується він керівником (заступником керівника) зазначеного органу.

У разі, якщо запити контролюючих органів про надання відповідної інформації платником податків не містять чітко окреслених обставин, які свідчать про порушення платником податків податкового законодавства, **без повідомлення вказаних фактів платник податків не має об'єктивної можливості надати будь-які пояснення та їх документальне підтвердження**.

На цьому, зокрема, акцентував увагу ВС/КАС у постановках від 11.09.2018 р. у справі **№ 813/4042/17**, від 21.05.2020 р. у справі **№ 819/1782/13-а**, від 17.07.2020 р. у справі **№ 820/2105/16**.

Оформлений відповідно до наведених вище вимог запит надсилають платникові податків у порядку, визначеному **ст. 42 ПКУ**, а саме:

- за адресою (місцезнаходженням, податковою адресою) платника податків рекомендованим листом із повідомленням про вручення або особисто вручають платникові податків (його представник);
- платникам податків, які подають звітність в електронній формі та/або пройшли електронну ідентифікацію онлайн в електронному кабінеті — в електронній формі з дотриманням вимог Законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронні довірчі послуги» (платникам податків, які подали заяву про бажання отримувати документ через електронний кабінет, запити можуть надсилати засобами електронного зв'язку в електронній формі в електронний кабінет з одночасним надісланням платникові податків на його електронну адресу (адреси) інформації про вид документа, дату й час його надіслання в електронний кабінет).

ЯК РЕАГУВАТИ НА ОТРИМАННИЙ ЗАПИТ

У п. 73.3 ПКУ прописано, що платники податків **зобов'язані** надавати інформацію, визначену в запиті контролюючого органу, та її документальне підтвердження (крім проведення зустрічної звірки) **протягом 15 робочих днів із дня, наступного за днем отримання запиту** (якщо інше не передбачено ПКУ).

У разі проведення зустрічної звірки платники податків й інші суб'єкти інформаційних відносин зобов'язані подавати інформацію, визначену в запиті контролюючого органу, **протягом 10 робочих днів із дня, наступного за днем отримання запиту**. Документальне підтвердження цієї інформації на вимогу контролюючого органу може бути надано в електронному або паперовому вигляді на вибір платника податків.

ЗАВВАЖИМО.

Документ, надісланий контролюючим органом в електронний кабінет, вважається врученим платникові податків, якщо він сформований із дотриманням вимог законодавства та є доступним в електронному кабінеті.

Датою вручення платникові податків документа є дата, зазначена у квитанції про доставку в текстовому форматі, що відправляється з електронного кабінету автоматично та свідчить про дату й час доставки документа платникові податків.

У разі якщо доставка документа відбулася після 18:00, датою вручення документа платникові податків вважається наступний робочий день. Якщо доставку здійснили у вихідний чи святковий день, датою вручення документа платникові податків вважається перший робочий день, що настає за вихідним або святковим днем.

Про обов'язок платника надавати контролюючим органам інформацію в порядку, строки та в обсягах, установлених податковим законодавством, зазначено також у пп. 16.1.7 ПКУ. Тому згідно із загальним правилом платник **зобов'язаний відповісти** на запит (надати запитану інформацію, копії запитаних документів).

Однак у п. 73.3 ПКУ ще сказано, що в разі, якщо запит складено з порушенням установлених до нього вимог, платник податків звільняється від обов'язку надавати відповідь на такий запит.

Щоправда, слід брати до уваги, що у разі, якщо не надати відповідь на запит, це є підставою для позапланової перевірки (пп. пп. 78.1.1, 78.1.4, 78.1.9 ПКУ).

Звісно, вона буде незаконною, оскільки відповідати на неналежним чином оформлений запит податківців платник не повинен. Але щоб довести це доведеться навіть звернутися до суду.

Таким чином, якщо ви отримали запит контролерів і встановили, що він складений із порушенням вимог, відповідати по суті запиту не варто, якщо надалі ви маєте намір його оскаржити.

У разі отримання неналежно оформленого запиту підприємство може відписатися, що отриманий запит складено з порушенням, тому підприємство **не може** (не відмовляється від свого обов'язку, а просто не може з об'єктивних причин) надати запитувану інформацію.

Як оформити відповідь на запит

Про вимоги до оформлення відповіді побіжно сказано тільки в п. 15 Порядку № 1245 – лист, який надсилають на запит органу ДПС, повинен містити:

- номер і дату запиту контролюючого органу, на який надають відповідь;
- інформацію, що запитується органом ДПС.

Власне, це всі вимоги до оформлення відповіді. Проте очевидно, що лист оформлюється в загальновстановленому порядку, прийнятому для оформлення листів. За наявності – на фірмовому бланку його підписує керівник платника.

У разі правильно оформленого згідно законодавства запиту, якщо у запиті просять надати копії документів, до листа додають відповідні копії.

Як передають (надсилають) відповідь на запит (лист) до податкової

Відповідь на запит надсилають до податкової рекомендованим листом із повідомленням про вручення або ж надають особисто відповідальною вповноваженою особою платника до канцелярії податкової. В останньому випадку слід мати два примірники листа: один лишають у канцелярії, а на другому ставлять відмітку про отримання листа.

Що загрожує платникові за ненадання відповіді на запит податкової

Єдиним негативним наслідком ненадання відповіді на запит податкового органу є проведення позапланової перевірки. Будь-яких інших санкцій за відмову надати відповідь на запит **ПКУ** не передбачено.

СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ: ПОРЯДОК ПЕРЕВІРОК ЗМІНЕНО

З 10 жовтня 2020 року Фонд соціального страхування України (далі – Фонд) під час проведення перевірок страхувальників керується новим Порядком № 23, який «прийшов» на заміну Інструкції № 29. Новий документ надає значно більше повноважень посадовим особам Фонду як під час планування перевірок, так і в процесі їх проведення.

Про посилену увагу до перевірок свідчить вже той факт, що Фонд упроваджує нові види перевірок. Якщо раніше Фонд міг проводити планові та позапланові перевірки, то тепер передбачені:

- камеральні перевірки;
- документальні планові перевірки;
- позапланові перевірки, які можуть бути як виїзними, так і невиїзними.

Новий Порядок включає також проведення Фондом соцстраху камеральних перевірок.

КАМЕРАЛЬНІ ПЕРЕВІРКИ

У п. 2.5 Порядку № 23 визначено особливості камеральних перевірок:

- перевірку проводять посадові особи Фонду без будь-якого спеціального рішення керівництва робочого органу виконавчої дирекції Фонду або його відділення. Тобто ані наказ, ані розпорядження окремо не видаються;
- направлення на проведення перевірки не оформлюють;
- місце проведення – приміщення робочого органу виконавчої дирекції Фонду або його відділення.

Новий Порядок передбачає чітку і зрозумілу процедуру та затверджує стратегію превентивних, ризик-орієнтованих підходів до перевірок.

Новий Порядок дозволить зменшити кількість безрезультативних та малоефективних документальних перевірок і витрати коштів Фонду на їх проведення, а також мінімізує навантаження на страхувальників із одночасним збільшенням ефективності захисту інтересів застрахованих осіб.

Зокрема, Порядком визначено осучаснений перелік можливих підстав для проведення планових і позапланових перевірок, які дозволяють оцінити доцільність їх проведення та зменшити загальну кількість.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ

**Номер підготовлений до випуску
експертами практики
Аутсорсінгу фінансового
менеджменту
та бухгалтерського обліку**

У разі виникнення питань з наданих
матеріалів, будь ласка, надсилайте
свої коментарі або пропозиції за
адресою:

info@ebskiev.com

Будемо вдячні за зворотній зв'язок!